Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 35 (16258) 1983 оной февралиин 11, пятница Сэн 3 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй ажалшадай 1983 оной СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Коммунис партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин [1982 он] Пленумэй шиидхэбэринүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой Пленум дээрэ хэлэһэн доторхи заабаринуудые хүтэлбэрилгэ болгон, республикын ажалшад 1983 оной түсэбүүдые дүүргэхын түлөө эршэтэйгээр ажаллажа, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

[...] ажалша коллективүүд хэндэ үйлэдбэриин болон ажалай [...] бэхижүүлхэ, бухы хүдэлмэриие [...] нягтаар эмхидхэх бригадна гуримаар ажаллаха хүдэ[...] улам үргэдхэ. [...]н тэдэнэр үйлэдбэриин ашаг үрые [...] научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, тү[...] дүй дүршэлые түргөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдоно. [...]публикын промышленностиин, хүдөө ажахын, транспор[...] барилгын, худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай хэ[...] хангалгын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө арга бо[...]онуудые тооложо [...]од, табан жэлэй гурбадахи жэлэй [...]бые болзорһоонь [...]д дүүргэхэ зорилго табижа, дээ[...] [...]үүлагдаһан социалис уялгануудые абаа.

[...]элэй түсэбһөө гадуур [...]4 миллион түхэригэй продукци [...]рилхэ, тэрэ тоодо республикын ойн баярай үдэр [...] 1,2 миллион түхэригэй продукци абаха гэжэ про[...]ленностиин хүдэлмэрилэгшэд уялга соогоо бэшэбэ. 30 [...]ион киловатт-часаар электрын элшэ хүсэн, 13 мян[...] тонно шулуу нүүрһэн, [...] мянган тонно цемент, 500 мян[...] условно тонно шифер [...]хбтаһан, 2,5 миллион хэһэг [...], 50 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 2400 тон[...] доломит, 1600 кубометр [...]т, 4200 тонно холимол тэ[...], 2 миллион түхэригэй арадай хэрэглэмжын эд товар [...]рэ нэмэлтэ болгон үйлдбэрилэгдэхэ байна. Хэрэглэг[...]тэ бэлэн болгогдоһон продукцие тогтомол саг соонь, [...]эгтэй номенклатураар үгэжэ [...]ха тушаа хэлсээнэйнгээ [...]ые наринаар сахиха эритэ предприяти бүхэнэй урда [...]рдана.

[...]элэй туршада республикын предприятинуудта хүсэд [...]мат, үргэлжэдөө оньһожоруулагдаһан 18 лини, табан ро[...] манипуляторнууд, 867 зүйлэй [...]энэ, бүтээсэ ехэтэй [...]эрэлгэнүүд тодхогдохо байна. Улам нарижуулгын бо[...] ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэ[...]эһэнэй ашаар 10 миллион түхэриг экономическа ашаг [...] оруулагдаха. Хүдэлмэриин оньһожоруулгые дээшэ[...]эһэнэй ашаар гараар хэгдэдэг ажал ажалшуулые мянга хү[...] үсөөлхэ зорилго табигдана. Түрүү технологи нэбтэ[...]лжэ, материальна, түүхэй эдэй болон түлишын, энергети[...] ноосэнүүдые бодомжотой зүбөө хэрэглэжэ, хүнүү[...] хүдэлдэг газарта алмалта арьбалалаа тоосоо нэбтэрүү[...] хамтадань 24 миллион киловатт-час бага бэшэ элек[...]н элшэ хүсэ, 17,5 мянган гкал дулаа үгэхэ хүсэ, 5,5 мян[...] тонно условно түлишэ, 698 тонно ха болон үнгэтэ ме[...], 1223 тонно цемент болон бусад материалнуудые арь[...]ха гэхэ гү, али 227 мянган түхэригэй хэрэгсэл алмаха.

[...]жахые эрхилэн хүтэлбэрилхэ онол аргануудые саашадань [...]жуулан һайжаруулха, ажалай эмхидхэлэй болон түлсө[...]эй бригадна гуримые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, энэ түрүү [...]маар ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдэй тоое дунда зэргэээр [...] процентдэ хүргэхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

[...]родукциин шанарые хинан хүтэлбэрилхэ комплексно гу[...]ые түргэнөөр нэбтэрүүлэн, эгээл [...]им дээдын шанар[...] продукци гаргалгые ехэ болгохо, 1[...] түхэлэй шэнэ зүйл[...]дые үйлэдбэрилхэ.

[...]олого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин ашаргые саашадань дээ[...]үүлхэ, шухала хэрэгтэй ашагта малталай гурбан шэ[...]уурхайе ашаглалгада оруулжа, промышленна үйлэдбэ[...] дамжуулан үгэхэ зорилго табигдана.

[...]доэ хоолой программа соо хараалагдаһанай ёһоор, хүдөө [...]хын хүдэлмэрилэгшэд бүхы үйлэдбэриеэ ашаг үрэ ехэ [...] болгохо, таряан болон мал ажалай һалбаринуудые саа[...]дань хүгжөөжэ, тэндэһээ продукци лам ехээр абахын [...] тэмсэхэ байна.

[...]азар тарялангаа һайнаар эрхилжэ, шэнэ гурим нэбтэ[...]рэн, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасыень дээ[...]үүлхэ. Бүхыдэнь орооһо таряа үйлэдбэрилгые 544 мянган [...]нодо, хартаабха—125 мянган тоннодо, овощ — 43 мян[...] тоннодо хүргэхэ, бүхыдэнь 500 мянган тонно үбһэ, 205 [...]ган тонно сенаж, 925 мянган тонно [...]ухэндэ хэгдэһэн бэ[...] силос, 40 мянган тонно витаминтай ногооной гурил бэ[...]хэхэ гэһэн уялга хүдөөгэй ажалшадабаа.

[...]рэндэ 85 мянган тонно таряан, 4 мянган тонно хар[...]ха, 27 мянган тонно овощ худалдаха байна. Үбһэ тэ[...]эл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ комплексно хэмжээнүүд ажа[...] бүхэндэ бэелүүлэгдэхэ, тэжээл үйлэдбэрилгые түсхай [...]эргэжэлтэй һалбари болгохо, тэрэниие индустриальна үн[...] һуурида табижа, энээнэй ашаар орооһо таряа малда [...]оулгые хороохо шухала.

[...]ухы тракторнууд, тарилгын болон хурьһэ элдүүрилгын [...]ад машинанууд байгша оной апрелиин 15 болотор заһа[...]рилагдажа дүүргэгдэхэ ёһотой. Таряа хурьялгын бүхы [...]мбайнууд энэ жэлэй майн 1 болото, үбһэ тэжээл бэлэд[...]гэдэ хабаадуулагдаха бүхы техникэ июниин 15 болотор [...]элжэ эхилхээр бэлэн болгогдохо ёһотой.

Энэ жэлэй ургасада туһа нэмэри үгэхөөр 2,2 миллион [...]но органическа, 34,4 мянган тонно минеральна үтэгжүүл[...] [...] 300 мянган гектар [...] хорон сосогдаха байна.

Хамтадань 4,6 мянган гектар уһалагдадаг шэнэ газар ашаглагдаха, 3,7 мянган гектар газар уһалха уһалууриин һубаг ханааб, хаалтанууд һэльбэн заһабарилагдаха, шэнэлэгдэхэ, 20 мянган гектар газарай уһагүй бэлшээри уһатай болгогдохо, уһалагдахагүй 23 мянган гектар газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэхэ.

Байгша ондо мяха үйлэдбэрилгые 74 мянган тоннодо (амидын шэгнүүрээр), һү — 168 мянган тоннодо, үндэгэ—179 миллиондо, нооһо (физическэ шэгнүүрээр) 5440 тоннодо хүргэхэ.

Гүрэндэ 68 мянган тонно мяха, 136 мянган тонно һү, 155 миллион үндэгэ, 7200 тонно нооһо (зачётно шэгнүүрээр) худалдаха гэжэ хүдөөгэй ажалшад социалис уялганууд соогоо бэшээ.

Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, адууһа малай гарзалалгые эрид хороохо, бүхы мал ажалай ашаг үрэ үгэсые дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

Гүрэндэ тушаагдадаг үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 340 — 350 килограммда, хонин бүхэниие — 38—40 килограммда, гахайнуудые тус тустань 100 килограммда хүргэхэ, үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 1850 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Эхэ тахяа бүхэнһөө 230 үндэгэ абаха, хонин бүхэнһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалха.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, томодхохо, хамжаад хүдэлхэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха хүнүүдэй гараар хэдэг ажалые али болохоор хорооходо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха байна. Мүн материальна хэрэгсэл, мүнгэ зөөриие гамтай наринаар гаргашалха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудай өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, колхоз, совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ талаар баһал ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Хаа хаанагүй нарин бүридхэл, шанга хиналта тогтоохо, экономическа хүдэлмэриие һайнаар табиха хэрэгтэй.

Эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые, түрүү һайн технологи, бригадна подрядые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ. Ажалай эмхидхэл болон түлбэриие саашадань һайжаруулха, ажалай ба үйлэдбэриин журамые шангадхаха.

Бүхы түхэлэй транспортын хүдэлмэриие гуримшуулха, хүн зониие хангалгын хэмжээ, шанар һайжаруулха. Харгы замуудые бариха, заһабарилха хүдэлмэреэ болзорһоонь урид, 1983 оной декабриин 29 болотор дүүргэхэ, ашаа тээхэ түсэбөө бэелүүлжэ, жэлэй дүүрэтэр түмэр замай транспортаар арадай ажахын 85 тонно ашаа түсэбһөө гадуур ашаалан ябуулха.

Ажалай түрүү арга онолнуудые нэбтэрүүлһэнэй, харгы замуудай эрхим коллективүүдэй ба предприятинуудай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэһэнэй, вагонуудые һаатуулангүй һайнаар хэрэглэһэнэй, станцинууд болон подъездно харгы замуудта тэдэнэй һаатан зогсолгые хорооһоной, поездуудай ябасые түргэдхэһэнэй ашаар ашаа тээлгэ болон буулгалгада вагонуудай һаатан зогсолгые хороохо, нэмэлтэ ашаа зөөхын тула 2500 вагон сүлөөлхэ. Отделени соогоо «Шанарай рейс» гэһэн тэмдэгтэйгээр 6 мянган поезд ябуулха.

Автомобильна транспортаар арадай ажахын ашаа зөөлгын түсэбые 39 мянган тонноор үлүүлхэ, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой болотор 19 мянган тонноор үлүүлхэ. Уһан замай транспортаар арадай ажахын 10 мянган тонно ашаа жэлэй түсэбһөө гадуур зөөхэ.

Түмэр замай ба автомобильна транспорт дээрэ ажалай бүтээсые түсэбһөө 0,1 процентээр дээшэлүүлхэ.

Хатуу хушалтатай автомобильна 93 километрэй харгы ашаглалгада оруулха, 356 километрэй харгы капитальнаар заһабарилха.

Почтын предприятинуудта «Онега» гэжэ 6 электронно комплекс түсэбһөө гадуур тодхон табиха. Шэжэм утаһа татаһанай ашаар түсэбһөө гадуур Улаан-Үдэ — Бэшүүр хүрэтэрхи участогта 2000 канало-километрэй город хоорондын холбоо байгуулха, районой түбэй телефоной сетиие АТС-тэй холбохо. Улаан-Үдын телецентрэй телевизионно программые Прибайкалиин, Баргажанай районуудай хүн зоной харахынь тула радио-релейнэ лини холбоогын ба узелай 4 станцида телевизионно ретрансляторнуудые хабсаргажа, тааруулан табиха.

Капитальна барилга дээрэ товарна барилгын продукциин ба барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин талаар жэлэйнгээ түсэбые 1983 оной декабриин 29 болотор дүүргэхэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 0,2 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ.

Объектнүүдэй 80 һаа доошо бэшэ процентые «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада оруулха.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ 110 километртэ гол зам табиха, Байгалай тоннель соогуур поездуудые ябуулха, 3200 метр гол тоннельнүүдые, 3000 метрэй транспортно-дренажна штольни малтаха. Хойто Муяын тоннелиие тойрожо харгы бариха бүхы хүдэлмэриие Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой болотор дүүргэхэ. Муякан станци хүрэтэр поездуудые ябуулдаг болгохо. Уоян—Янчукан гэһэн участогта поездуудай ябасые Агуу Октябриин 66 жэлэй ой болотор нээхэ.

Байрын гэрнүүдые, һургуулинуудые, һургуулида ороодүй [...] эмхи зургаануудые, больницануудые, поликлиникэнүүдые барижа, ашаглалгада оруулха түсэбэй дүүргэлтые жэгдэ һайнаар хангаха. Улаан-Үдэ хотодо 420 хүнэй һууритай техническэ мэргэжэлэй училищи барижа, ашаглалгада оруулха.

Республикын ойн баярай хүндэлэлдэ Улаан-Үдэ хотодо аэровокзалай байшан, Сэлэнгын ЦКК-да, Петропавловка тосхондо, «Октябрьский» совхоздо, Каменск тосхондохи түмэр-бетон зүйлнүүдэй заводто 1500 хүнэй һууритай клубуудые барижа, ашаглалгада үгэхэ. Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр автомобильнуудай ябаха шэнэ хүүргэ нээхэ. Улаан-Үдын гэр баридаг комбинадта 135-дахи сериин үргэлжэ ханатай 9 дабхар байрын гэрнүүдые барижа эхилхэ.

Ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй, материалнуудые, түлишэ, электрын элшэ хүсэ гаргашалгын шэнэ нормонуудые зохёон хэрэглэһэнэй, түрүү технологи, ашаг үрэ ехэтэй материалнуудые, хэрэгсэлнүүдые нэбтэрүүлһэнэй, материально-техническэ ба элшэ хүсэнэй ноосэнүүдые гамтайгаар, арьбалалта ехэтэйгээр гаргашалхын түлөө тэмсэл шангадхаһанай ашаар 725 тонно түмэрэй прокат, 6450 тонно цемент алмаха.

Худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай коллективүүд жэлэй түсэбһөө гадуур 3,4 миллион тонно түхэригэй, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой болотор хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 1,5 миллион түхэригэй эд бараа худалдаха. 25,0 миллион түхэригэй эд товар ондоо тээһээ, хүн зонһоо худалдажа абаад, наймаанда гаргаха. Эд бараанай эрьесын гаргашануудые хорооходо ёһо гуримые наринаар сахиһанай ашаар түсэбһөө гадуур 255 мянган түхэригэй ашаг олзо абаха. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар эд бараанай эрьесын ургалтын 80 процент абтаха юм.

Эд бараанай эрьесын 60 процентые наймаалагшадгүйгөөр худалдаха. Хүшэр хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулха, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха зорилготойгоор худалдаа наймаанай-технологическа 1350 һаа үсөөн бэшэ түхеэрэлгэ худалдаа наймаанай предприятинуудта тодхохо.

Худалдаа наймаанай талмайе 5200 дүрбэлжэн метрээр, ниитын эд бараанай складуудые 4450 дүрбэлжэн метрээр, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай һууриие 515-аар үргэдхэхэ.

Хүн зоной һуудал байдалые хангадаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид—1983 оной декабриин 30 болотор дүүргэжэ, республикын хүн зондо 50 мянган түхэригэй, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудай хүн зондо 20 мянган түхэригэй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой болотор тус тустань 20 мянга болон 5,8 мянган түхэригэй туһаламжа үзүүлхэ гэһэн уялга абаба.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар хүн зоной һуудал байдалые хангалгын хэмжээнэй 80 процентһээ доошо бэшэнь абтаха байна. Хүн зониие һайнаар хангаха, ажаһуудал хангалгын 25 шэнэ зүйл нэбтэрүүлхэ, энээнэй ашаар хүн зоной һуудал байдал хангалгаһаа 160 мянган түхэригэй нэмэлтэ ашаг олзо абаха. Хүн зондо таарамжатай эрхэ байдал байгуулха зорилготойгоор ажаһуудал хангалгын предприятинуудай хүдэлмэриин гуримые шэнээр хаража үзэхэ.

Эрдэм, соёлой, гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэритэй эрдэм наукын холбоое саашадань бэх[...]лэ, үзэл сурталай-политическэ, интернациональна ба [...]эгэй-патриотическа хүмүүжүүлгые шангадхаха, эмнэлгэ-һэргылэмжын хүдэлмэриие нарижуулха хэрэгые үргэлжэлүүлхэ байна.

Научна хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдэй ба дээдэ һургуулинуудай научно-педагогическа кадрнуудай хүсөөр ажахын договорой 2,1 миллион түхэригэ эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри бэелүүлэгдэхэ.

Техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудай коллективүүд мэргэжэл шадабаритай 11 мянган хүдэлмэришэдые, тэрэ тоодо дунда һургуулитай 5,3 мянган хүдэлмэришэдые һурган бэлдэхэ.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд бүгэдэ ниитын уялгата дунда һуралсалые хүгжөөн нарижуулха. Бүхы залуушуулые дунда һургуулинуудта, тэрэ тоодо дунда эрдэм олгодог техническэ мэргэжэлэй училищинуудта һургахые түйлаха. Ажалда дүршэл шадабаритайгаар һургаха зорилготойгоор ахалагша классай һурагшадта зорюулагдажа, ажалай ба амаралтын 160 лагерь байгуулха, 47 мянган һурагшадые һунаагдаһан үдэрэй бүлэгүүдтэ, һургуулинуудта хабаадуулха.

Физическэ культура болон спортдо олониитые саашадань үргэнөөр хабаадуулха.

Медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын шанарые һайжаруулха, үбшэнһөө һэргылхэ хүдэлмэриие шангадхаха, эрдэм, техникын түйлалтануудые ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлхэ. Үбшэнгые элирүүлгын ба эмнэлгын шэнэ аргануудые эмнэлгэ-һэргылэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ нэбтэрүүлхэ. Хүн зониие үбшэнһөө һэргылхын тула тэдэнэй бэеые шалгажа үзэхэ хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын ашаг үрэ болон шанарыень дээшэлүүлхэ, поликлиникэнүүдтэ ажалшадай бэеэ үзүүлхын тула таарамжатай эрхэ байдал байгуулха.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула республикымнай ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй социалис уялгануудые дүүргэхэ байна.

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН ДЭЭРЭ БАТАЛАГДАН АБТАА.

НЭГЭШЬЕ ХУРЬГА ГАРЗАЛУУЛХАГҮЙ

ҺАЙН ҮРЭ ДҮН

Дээдэ-Тайлсын совхоз үнгэрһэн 1982 ондо социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа, КПСС-эй ранкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн.

Совхозой дирекциин, партиина организациин, тэндэхи хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хонин ажалдаа тусгаар анхарал хандуулдаг болонхой. Жэшээнь, нёдондо үбһэ тэжээлэй дуталдаһан хүндэ хүшэр үбэлжэлгын тохёолдоошье һаань, тэрэниие амжалтатайгаар дабажа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлаа бэлэй.

Байгша ондо, Буряад оронойн 60 жэлэй ойн жэлдэ, совхозойхид хонин ажалаа үшөө һайнаар хүгжөөхэ зорилго урдаа табина. Тусхайлбал, энэ ажахыда 11 мянга гаран хонин һүрэг, тэрэ тоодо эхэ хонидынь 5014 толгой болоно. Мүнөө жэлдэ совхоз зуун эхэ хонин бүриһөө 90 һээ үсөөн бэшэ хурьга абаха түсэбтэй. Ажахы дотор эхэ хонидой 9 отара бии. Февраль һарын 7-ой дүнгөөр эндэ дэб дээрэ 3200 гаран хурьгад абтаад, тобир һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна. Хонишодой дунда түл абалгаар дэлгэрһэн мүрысөөндэ нүхэд Петр Осипович Филипповэй, Радна Осоровой, Гунга Доноковой, Вячеслав Цыденжаповай даадаг отаранууд түл һайнаар абана. Эдэнэр тус тустаа 350—450 толгой хурьгадтай болонхой.

Хонишодойнгоо халуун ажалай үедэ совхозой дирекци, партиина комитет, арадай хиналтын бүлэгэй шалгагшад угаа ехэ анхарал хандуулна, али болохоор туһална. Нэн түрүүн хонишодой суглаан боложо, коллектив бүхэн социалис уялгануудые абаа, урдаа ехэ зорилгонуудые табяа. Ажахын мэргэжэлтэд үдэр бүри отарануудта ябажа, шалгажа байдаг.

Тэрэшэлэн совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хонишодой ажал хүдэлмэридэ ехэ туһа нэмэри үзүүлдэг гээшэ. Жэшээнь, үбһэ, зелёнко, таряа талха, һолоомо, үдэр, һүни таһалгарягүйгөөр зөөжэ үгэнэ. Минеральна тэжээл саг үргэлжэ асардаг. Булта отарануудта хурьга абалсаха хүнүүд эльгээгдэнхэй. Мүн бүхы хонидто уһан бүлеэдхэгдэжэ уулгагдана.

Энэ шанга шалгалтын ажалынь гол түлэб март һарын тэн болотор үнгэргэгдэхэ юм.

А. ГАЛСАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин район.

СҮЛӨӨГҮЙ САГЫНЬ ЕРЭНХЭЙ

«Заря» колхозой хонин һүрэг эрхилэгшэдтэ харюусалгатай хаһань хүрэжэ ерэнхэй. Подхребет гэжэ газарта ажахын ахалагша хонишон Иннокентий Ильич Игумновай даадаг отарын хонид үбэлжэжэ байна. Эндэ бидэнэрэй хүрэжэ ерэхэдэ, ахалагша хонишоной туһалагша Михаил Демьянович Жарников хурьгашан Любовь Абросимовна Щекина хоёр хурьганай байра сооһоо угтан гараба.

Байрын газаахи, досоохинень харахада, урмашахаар даа. Бүхы юумэниинь хуу гурим соогоо хэгдэнхэй. Байрын досоо талань сэбэр, хуурай дулаан, эндэ агаарыньшье һайхан. Тэг дунданъ хурьгадай эхэтэеэ байха таһалганууд олоор түхеэрэгдэнхэй. Эдэ хорёонууд соохи хурьгадые харахада, ехэл хөөрхэнүүд, солбон шамбайнууд. Гэдэһэ садхалан хурьгад эхэнүүдэйнгээ хажууда хэбтэнэ, зариманиинь хобоо хобтонуудта байһан тэжээл шэмхэлхэ һанаатай обоороолдоно. Таһалга бүхэндэ һайхан үбһэн, холимол гурил, дабһан, мел болон минеральна зүйлнүүд, уһатай амһартанууд харагдана.

— Эгээл эдэ үдэрнүүдтэ отарымнай эхэ хонид хурьгалжа эхилэнхэй. Одоол сүлөөгүй сагнай орожо ерээд байна. Бидэнэйл оролдосо шадабариһаа ехэ юумэн дулдыдаха ха юм. Байгша ондо манай бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха социалис уялтатайбди. Юундэ иимэ бага уялга абаабибди гэхэдэ, манай отарын 600 эхэ хониной хоёр зууниинь түрүүшынхеэ хурьгалха зуһаг юм. Бэшэниинь энэ жэлдэ хоёрдохёо түрэхэнь. Мүнөө коллективтэмнай дүрбэн хүн ажаллажа байна. Ахалагша хонишомнай үглөөнэй хонидоо туугаад бэлшээридээ гараа һэн, — гэжэ Михаил Жарников хөөрэбэ.

Эндэхи байдалыень харахадаа, тэдэнэр зорилгондоо заатагүй хүрэхэ гэжэ батаар найдаа һэм. Һүүлэй дүнгөөр тус бригада 110 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Иннокентий Ильичтэй мүрысэдэг ахалагша хонишон Пётр Петрович Игумновай отарада мүн лэ хурьга абаха харюусалгатай хүдэлмэри түлэгтөө оронхой. Хурьганай байдаг байрада ороходомнай, ехэ дулаан байгаа һэн. Үүдэнэй хажууда түмэр пеэшэн тодхогдонхой. Тэрээнһээ дулаанай амин үзэгдэнэ. Эндэ баһал хурьгатай хонидой байха таһалганууд олоор түхеэрэгдэнхэй.

— Манай даадаг отарын хонид нёдондонойхидо орходоо тэжээлээр һайнаар хангагданхай. Мүнөө эхэ хонидтоо, хурьгадтаа һайн шанартай үбһэ эдюулнэбди. Колхознай бидэниие талха тарьяанай зүйлөөр таһалдуулнагүй. Хонидто үглөөгүүр дуран соонь һолоомон үгтэнэ. Гансал бригадын хүн бүхэнэй даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандаха, ажаллаха сагнай хүрэжэ ерэнхэй, — гэжэ ахалагша хонишоной туһалагша Сергей Михайлович Игумнов бидэнэй асуудалда харюусана.

Эдэнэр байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр томо болгохо зорилготой юм. Нүхэр Игумновай хүтэлбэрилдэг бригадын эхэ хонид энэ жэлдэ һүүлшынхеэ хурьгалжа байна.

Энэ коллектив хурьга абаха харюусалгатай хүдэлмэреэ январиин 20-һоо эхилээд, һарын туршада эмхитэйгээр үнгэргэхые оролдоно. Мүнөө тэдэнэр 120 хурьга абаад, бүрин бүтэн томо болгожо байна.

Е. БАДМАЕВА,
районой газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.
Хяагтын район.

ФОТОРЕПОРТАЖ

АМЖАЛТЫН ОРЬЁЛ ӨӨДЭ

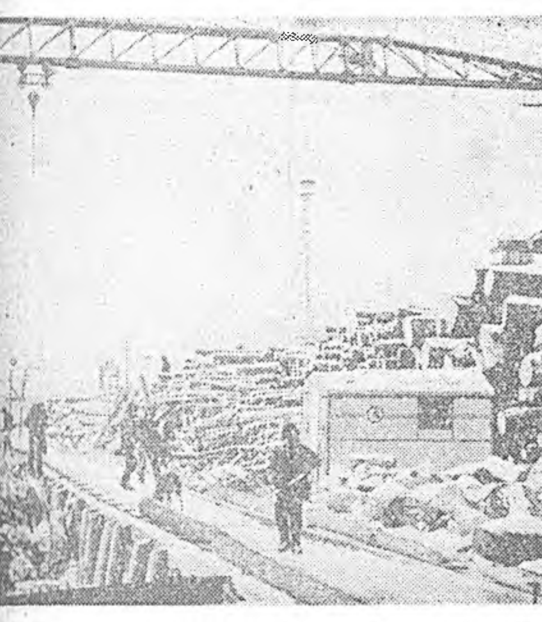

Түсэбтэ табан жэлэй туршада миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха зорилготойгоор «Забайкаллес» нэгэдэлэй түрүү табан бригада дундаа мүрысэжэ байнхай. Сэлэнгын модоной баазын А. Л. Муравьёвой хүтэлбэрилдэг бригадашье энэ мүрысөөндэ хабаадалсадаг юм. Нёдондо жэлэй туршада 172 мянган кубометр модо тайраха түсэбөө 10 мянган кубометрээр үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан аад, тэрэнээ 183 мянганда хүргэжэ шадаһан байна.

Энэ түрүү коллектив мүнөө жэлэй эхинһээ бүришье габшагай шангаар хүдэлжэ, ажалайнгаа бүтээсые үшөө дээшэлүүлхын түлөө бүхы арга шадалаараа оролдоно. Бригадна гуримаар нэгэ нарядаар хүдэлдэг хадаа бригадын гэшүүд тус тустаа хэдэн мэргэжэл шудалһан юм. Тиин тэдэнэр энэ шадабарияа бодото дээрэнь үргэнөөр хэрэглэнэ. Хоёр-гурбан хүнэй анхан хүдэлдэг байһан зарим участогуудта мүнөө ганса хүн хүдэлнэ. Хүдэлмэриин сагай минута бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, «Булта—нэгэнэй түлөө, нэгэн—бултанай түлөө» гэһэн уряа доро ажалай технологическа журамые шангаар сахин хүдэлхэдөө, тэдэнэр амжалта түйлана ха юм. Эндэ иигэжэ хүдэлхэдэнь хүн бүхэниинь даалгагдаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана, хэһэн ажалаараа нүхэдэйнгөө урда һэшхэлээрээ тоосоно бшуу. Үшөө иимэһээ модо отолхо бүхы технологическа линиинь нэгэ жэгдээр таһалгарягүй хүдэлнэ. Тиимэһээ ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлэнхэй. Операторнууд П. М. Брезгин, Я. Е. Фёдорук, мүн хүдэлмэришэд И. Н. Зубакин, А. И. Украинцев, Д. Г. Попов, П. А. Кондрашкин, В. Я. Дубинин гэгшэд габшагай һайнаар хүдэлжэ, үндэр амжалта түйлана. Коммунист Н. М. Шиханов, В. Г. Шешурев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг халаанай мастернуудай звенонууд хоёр сүүдхын туршада 592 кубометр модо тайраха һаа, тэрэнээ 700 кубометртэ хүргэнэ.

Байгша оной январь һарынгаа түсэбые миллионшо энэ бригада хоёр мянган кубометрээр үлүүлэн дүүргэбэ. Теэд тэдэнэр энэ түйлалтаараа һанаагаа амарнагүй. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, түсэбтэ табан жэлэй түгэсэтэр 1 миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха зорилготойгоор тус коллектив бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлнэ.

С. ТЮЛЮКИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Сэлэнгын модоной баазын модо хэмжүүрлэн тайрадаг лини. 2. (зүүн гарһаа) Халаанай мастер Н. М. Шиханов, бригадир А. Л. Муравьев. 3. Оператор П. М. Брезгин.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭБДИ

Октябрийн 60 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизациин хамтын суглаан болобо. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар коммунистнууд ба колхознигуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудалаар колхозой правлениин түрүүлэгшэ В. Н. Самданов элидхэл хээ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсон, түс ажахын колхознигууд зарим тэды амжалта туйланхай. Һүүлэй табан жэлэй туршада колхоз түрүүшынхиеэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бараг зэргын амжалтатайгаар бэелүүлээ. Һү худалдаха түсэб 112, ноохо — 115, мяха —91 процент дүүргэгдээ. Мяханай талаар ажахы гүрэндөө үритэй үлэбэ.

Урда жэлэйхидэ орходоо бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй хэмжээниинь холо ехэ. Тиимэһээ эдэ бүгэдэ колхознигуудай хамтын ажалай үрэ дүндэ нилээд һайнаар нүлөөлөө гэжэ тэмдэглэхэдэ болохо. Сомоной Соведэй депутат Дора Должитовагай толгойлдог һүнэй фермын хүдэлмэрилэгшэд һү абалга ба гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Энэ коллектив түсэбһөө гадуур 230 центнер продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө 112 процент хүргэһэн байна.

Һаалишад — районой Соведэй депутат Е. В. Мункуева, А. А. Мурзакова, В. Ш. Жигжитова гэгшэдэй хубита эндэ нилээд ехэ. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө 1800—2300 килограмм һү һаагаа юм. Техник-үрэжүүлэгшэ Н. Мазитова баһал ажалай үндэр амжалта туйлаба. 1982 оной хүдэлмэриин дүнгөөр тэрэ район соогоо нэгэдэхи шанда хүртэнхэй.

Зарим хонишод муу бэшээр ажаллаа. Буряадай АССР-эй габьяата малшан Жамбал Гэндунович Ишиев, Доржо Ринчинович Цыбиков, Доржо Эрдынеевич Гомбоев, Иван Дашижапович Раданжапов, Мижит Ринчинович Цынгунов, Петр Панев гэгшэд эрхимүүдэй дунда оролсоно. Мүнөө үедэ тэдэнэр хүдөөгэй малшадай эгээл харюусалгатай хаһые, ниитын малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Тэдэнэй ажалһаа, ганса энэ жэлэй бэшэ, мүн бүхыдөө, табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдаха гээшэ. Тиигэжэ эндэхи колхознигууд Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаха бүхы арга боломжотой.

Малшад үбэлжэлгэдэ ээн ёһоор бэлдэжэ, малаа тобир тарганаар ондо оруулхые оролдожо байна. Тэдэнэр бүхы янзын тэжээлээр хангагданхай, малайнгаа байрануудые дулаалаа, сагаадаа, ажахын мал ажалда хүдэлдэг хүн зоной 65 процентнь залуушуул болонхой. Энэнь тоншье һайшаалтай. Колхозой ветерануудай найдамтай халаан, гол тулгууринь ургана.

Гэбэшье дутуу дунданууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд нилээд олон бии. Эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгые муугаар эрхилнэ. Тугалнууд олооро гарзална. Байрань муу, шииг ехэтэй. Тиимэһээ нарай түл муудана. Эндэ зооветмэргэжэлтэдэй харюусалгагүй хүдэлмэри элитээр харагдана.

Үнгэрһэн 1982 ондо таряашад Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Базар Доржиевич Жигжитовэй хүтэлбэри доро амжалта ехэтэйгээр ажаллаһан байна. Тарянай ургаса урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд һайн байгаа.

Колхозой эрхим механизаторнууд Бато Балсанов, Сергей Сагалеев, Петр Халиулин, Федор Цыремпилов, Бальжин Ринчинов, Бүргэд Мункуев гэгшэд ажалай ехэ амжалта туйлана, үдэр бүриингөө даабарине заабол 150—180 процент дүүргэдэг заншалтай. Жэлэй дүнгөөр Бато Балсанов, Петр Халиулин, Сергей Сагалеев, Михаил Камалов, Федор Цыремпилов гэгшэд туд тудтаа 100 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн юм. Эдэ механизаторнуудай хүсөөр хонидой 25 байрада, үхэрэй гүрбан гүүртэдэ үбэлдөө бардам хүрэхэ зеленко, үбһэн, һолоомон буулгагданхай.

Эдеэ хоолой программые нэгэ жэлэй туршада бэелүүлхын аргагүй. Тэрэниие унжагайруулжа болохогүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэд хүсэлэл оролдолгоёо үдэрһөө үдэртэ шангадхаха, энэ зорилго шиидхэхээр табигдаһан тон ехэ мүнгэ зөөриие бүри мүнөөнһөө аша үрэеэ харюулмаар хэрэглэхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ тэмдэглэгдээ бшуу.

Колхозой ахалагша ветврач К. Д. Бадмаев суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Мүнөө зоотехническэ рационой ёһоор, бидэ малай толгой бүхэндэ сүүдхэдээ 3 килограмм үбһэ, 6 килограмм һолоомо, 5 килограмм сенаж, үнеэндэ 5 килограмм силос, 2—3 килограмм талха тарянай зүйл үгэнэбди. Энэмнай бүхыдөө тэжээлэй 7—8 единицэ болоно. Бидэ, мэргэжэлтэд энэ жэлдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, мал адууһаяа тобир тарганаар, гарза гайгүйгөөр ондо уруулхые оролдохобди.

Фермын һаалишан, Зэдын районно Соведэй депутат, партиин гэшүүн Надежда Мункуева үгэ хэлэхэдээ, манай һүнэй фермын коллектив үнгэрһэн жэлдэ муу бэшэ амжалта туйлаа гэбэ. «СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо эрхим угтамжа!» гэһэн уряа доро һаалишад, мал адуулагшаднай ажаллаа юм. Гүрэндэ һү худалдаха түсэб 112 процент дүүргэгдээ. Фермэ дээрэ бүхыдөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 килограмм һүн һаагдана.

Эдэ дүнгүүд коллективэй оролдосотой ажалаар туйлагдаа юм. Гэбэшье ажалай түрүүшүүлые нэрлэхэ дуран хүрэнэ. Үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һаажа, колхоз соогоо түрүү һуурида гараһан В. Ш. Жигжитова, А. А. Мурзакова, А. Ц. Цыбикжапова гэгшэд болоно.

Малай хойноһоо харууһалгын муу дээрэһээ шэнэ түл гарзада ороно гэжэ бидэнэр тоолонобди. Ажалай журам эбдэлгэ, архидалга болон бусад ушарнууд манайда хаа-ла дайралдадаг.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй манай коллектив танилсанхай. Малай продукци худалдаха талаар бүхы түсэбөө дүүргэхын тулада манай ажалда ушардаг дутуу дундануудые усадхаха уялгатайбди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан Ж. Г. Ишиев үгэ хэлэхэдээ, манай колхозой ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлые амжалтатайгаар дүүргээ гээд тэмдэглээ. Гансал мяха гүрэндэ худалдалга дүүрээгүй. Миниин даадаг коллектив энэ жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Хониһоо хурьга абажа, тэдэнээ бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ зорилготойбди. Зүгөөр галай аюулһаа һэргылхэ хүдэлмэри ёһоор ябуулагданагүй гэбэ.

Колхозой ахалагша инженер С. Б. Жигжитов механизаторнуудай малшадта туһаламжа үзүүлһэн тухай хөөрөө. Тэдэнэр малай тэжээл зөөжэ дүүргээ. Хабарай тарилгада ашаглагдаха техникэ болон зэр зэмсэгүүдые саг соонь заһабарилжа дүүргэхэ уялгатайбди гэжэ хэлээ.

Колхозой гэшүүд табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бүхы түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа зорюулхаар зорижонхой.

Ц. САГАЛЕЕВ,
штатнабэшэ корр.

ЭХЭНЭРНҮҮД ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

— Манай ажахын эхэнэрнүүдэй тракторна бригадын коллектив магтуулдаг урмандаа хүрэжэ, хододоо һайнаар хүдэлхые оролдоно гээшэбди, — гэжэ луговод М. А. Рабданова һая хөөрөө һэн. Теэд гушаад жэлдэ хонин ажалда муу бэшээр хүдэлжэ ябаһан аад, мүнөө луговод болоод байһан энэ нүхэрэймнай иигэжэ хөөрэһэниинь һайшаалтай һэн.

Тракторна бригадын гэшүүд үнгэрһэн зун, намарай үедэ түрэл ажахынгаа малда 1742 тонно сенаж дараһан, 4334 центнер үбһэ хураһан байба. Тэдэнэр 567 гектар газар дээрэһээ дүн хамта 10.500 центнер үбһэ хуряаха гэһэн түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ амжаа юм.

Түс бригадада ажахы, район болон республика дотороошье мэдээжэ болоһон механизаторнууд олон. Жэшээлхэдэ, республикымнай габьяата механизатор, сомоной Соведэй депутат Евдокия Бадмаевна Нимаева бусадта үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг. Тиихэдэ Ажалай Улаан Тугай орденто, мүн лэ габьяата механизатор Цырен-Доржо Санжиевич Гармаханов эхэнэрнүүдэй бригадые хэдэн жэлдэ шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ.

Баян ургаса хуряахын тула тэдэнэр нуга, сабшалан дээрээ түхэреэн жэлдэ хүдэлдэг заншалтай. «Иигэжэл унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй ажаллажа, оронойнгоо Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулхые оролдонобди», — гэжэ нүхэр бригадир тэмдэглээ бэлэй.

Ц. С. Гармаханов М. А. Рабданова хоёр һая районойнгоо түрүүшүүлэй суглаанда хабаадажа, үнэтэ бэлэгүүд болон мүнгэн шанда хүртэбэд.

М. БАЛДАНОВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ПОЛИТИЧЕСКЭ МЭДЭЭСЭЛ ИИГЭЖЭ ЭМХИДХЭГДЭНЭ

Ажалшадта политическэ мэдээсэл хүргэжэ байха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ парти тоолодог. «Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол дотор тэрэниие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ эрилтэ табигдаа һэн. Тиимэһээ политинформаторнуудые шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ, зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэ партийна организацинууд ехэхэн анхаралаа хандуулдаг болонхой. Энэ талаар Улаан-Үдын авиационно заводой партийна организациин дүй дүршэл угаа һайшаалтай.

Мүнөө үедэ эндэ 300 гаран политинформатор хүдэлнэ. Тэдэнэрэй 60 гаран процентнь коммунистнууд, мүн эды шэнээн хубинь дээдэ эрдэмтэй хүнүүд юм. Политическэ мэдээсэлдэ инженернүүдые, цехүүдэй болон таһагуудай начальнигуудые олоор хабаадуулха гэжэ оролдоно. Юуб гэхэдэ, эдэнэр политическэ талаараа эрдэм мэдэсэтэй, шадабаритай эмхидхэлшэд, үйлэдбэрээ һайса мэдэхэ зон ааб даа. Тиимэһээ политинформаторнуудаар, цехүүдэй, таһагуудай 45 начальник болон орлогшонор, үйлэдбэриин участогуудай 74 хүтэлбэрилэгшэд томилогдонхой.

Заводой бүхы цехүүдэй коллективүүдтэ гарагай дүрбэн бүхэндэ хүдэлмэриин эхилхын урда тээ политическэ мэдээсэл хэгдэдэг һайн һайхан заншал тогтонхой. Оронойнгоо дотоодын политическэ ажабайдал болон уласхоорондын шухала асуудалнуудаар хүнүүд саг үргэлжэ ехэ һонирхолтойгоор хандадаг. Иимэ ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриин олондо мэдээжэ, айхабтар хэрэгтэй, нүлөө ехэтэй байһынь эндэхид һайн ойлгожо абанхай.

Предприятиин партийна организациин политинформаторнууд дүрбэн ондо ондоо асуудалаар мэргэжэнхэй; оронoй дотоодын политическэ байдал, партиин экономическа политика; соёл болбосорол ба коммунис ёһо гурим; КПСС-эй гадаадын политика. Иигэжэ тэдэнэрые тусхай асуудалаар мэргэжүүлхэдэ, хөөрэлдөөнүүдэй удха дээшэлжэ, тэрэниие эмхидхэхэдэ тааралжатай зохид боложо үгэнэ. Нэгэ тусхай темээр хөөрэлдөө хэжэ байхадаа, политинформаторнууд энэ талаар өөрынгөө эрдэм мэдэсые саг үргэлжэ үргэдхэжэ, гүнзэгырүүлжэ байдаг, тоо, баримтануудые суглуулжа, һайса бодомжолхо аргатай болоно бшуу. Эдэ бүгэдын ашаар өөрынгөө хөөрэлдөөе тэдэнэр бүри зохидоор, шагнагшадай анхарал татахаар хэдэг байна.

Политинформаторнуудые хүтэлбэрилхэдео, партийна комитет нэн түрүүн цехүүдэй партийна бюронуудта, мүн энэ зорилгоор байгуулагдаһан методическа соведтэ түшэглэдэг байна. Энэ соведтэ 20 хүн — ехэнхидээ үйлэдбэриин, ажабайдалай дүй дүршэл ехэтэй, политическэ һайн һургаалтай, өөһэдөө хөөрэлдөөнүүдые, элидхэлнүүдые хэжэ үзэһэн инженернүүд, техингүүд оронхой. Соведэй түрүүлэгшээр ашаглалгын цехэй начальнигай орлогшо, коммунист М. С. Тетерин хүдэлнэ.

Партийна комитедэй батлаһан түсэбэй ёһоор, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин энэ совет политинформаторнуудай ажал ябуулгые хүтэлбэрилдэг, партийна бюронуудтай хамтаржа, хүдэлмэреэ түсэблэхэдэнь, эмхидхэхэдэнь туһалдаг байна. Соведэй гэшүүн бүхэндэ 2—3 цех даалгагданхай.

Политическэ мэдээсэлые зүбөөр эмхидхэхын тула партийна комитет тэрэниие һайнаар, бодомжотойгоор түсэблэнэ. Г. Д. Чебунинагай хүтэлбэрилдэг политическэ гэгээрэлэй кабинет эдэнэрэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ тематика тусхай болзороор бэлдэнэ. Заводой энэ ниитэ түсэбые хараада абан, цехүүдэй партийна бюронууд һарын, долоон хоногой түсэб табижа, политинформаторнуудаа хубаарилан табидаг гуримтай.

Иимэ түсэб зохёохо, баталха зуураа партийна комитет болон политическэ гэгээрэлэй кабинет политинформаторнуудай соведтэй хамта тэдэнэртэ али болохоор туһалха гэжэ оролдоно. Эндэ семинар ходо үнгэргэгдэжэ байдаг. Политинформаторнуудай тусхай асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэхэ мэргэжэлыень хараада абажа, тэдэ семинарнууд тусгаар асуудалнуудаар үнгэргэгдэнэ. Асуудал бүхэнөөр хоёр һарада нэгэ удаа семинар болоно. Жэшээнь, уласхоорондын асуудалаар мэргэжэһэн политинформаторнуудтай парткомой инструктор Н. И. Рудкин семинар үнгэргэдэг заншалтай. Зарим шухала асуудалнуудаар методическа материалнууд бэлдэгдэдэг. Фильмотекэ бии. Тэдэнэртэ зорюулагдаһан тусхай стендүүд, номой болон харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй выставкэ, картотекэ эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэ мүн лэ политинформаторнуудай мэргэжэлые харалсажа түхеэрэгдэнэ.

Политинформаторнуудта методическа туһаламжа ходо хүргэгдэнэ. Али нэгэн политинформаторай мэдээсэл шагнаад, тэрэниие зүбшэн хэлсэхэ гээшэ эндэхи методическа соведэй үдэр бүриин ажал ябуулгын заншал болонхой. И. М. Нафталь, В. Е. Малютин, И. Н. Степанов, Ю. С. Зяблицев болон бусад бодомжотой, шадабаритай бэрхэ методистнар байһанаа харуулаа. Эдэнэр даажа абаһан цехүүдтээ ниитэ ойлгууламжын хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдажа байһан тухай үе-үе болоод лэ партийна комитедтэ мэдээсэдэг гуримтай.

Энэ совет өөһэдынгөө гэшүүдһээ гадна эдэбхитэдые хэрэглэдэг байна. Жэшээнь, нэгэ доро хэдэн цехтэ политическэ мэдээсэлые шалгаха болоходоо, тэдэ эдэбхитэдые хэрэглэнэ. Эдэ шалгалтануудай дүнгүүдые шэнжэлһэнэй ашаар методическа совет политическэ мэдээсэлэй шанарые тодорхойлдог, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хүдэлмэришэдэй хэһэн ажаглалтануудые ба дурадхалнуудые согсолжо, парткомдо мэдээсэдэг.

Һонирхолтой, удха түгэлдэр мэдээсэлнүүдые хэдэг политинформаторнууд эндэ олон. Жэшээнь, арадай хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй ахалагша мастер, политинформатор В. Д. Базаровай орон доторхи асуудалаар хэдэг мэдээсэлнүүд угаа һонирхолтой байдаг гэжэ хүнүүд мэдэхэ болонхой. Тэрэ хөөреэгоо цехэй, заводой коллективэй үдэр бүриин ажабайдалтай шадамараар холбоно. Политинформатор Ф. О. Борисов КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум тухай мэдээсэл хэхэдээ, Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй оруулха хубита тухай хөөрэхэдэнь, хүнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнаһан байна. Нүхэр Борисов заводойнгоо хамһабариин ажахые хүгжөөхэ, тэрэнэй ерээдүйн тухай, Хурамхаанай болон Баргажанай районуудай колхозуудта, совхозуудта, заводойхидой шефскэ туһаламжа хүргэжэ байһан тухай, Загарайн райондо обоощой тарилгын хойноһоо харууһалжа, ургасыень хуралгада хабаадаһан тухай хөөрэжэ үгөө.

Уласхоорондын асуудалаар политинформатор В. Г. Синицын тушаа дурдангүй гараха бэшэ. Мүнөө үедэ хүнүүдые һонирхуулха асуудалые тэрэ бэрхээр олодог. Ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ олон жэлдэ хабаадажа байбашье, тэрэ мэдээсэл бүхэндөө һайнаар бэлдэдэг. Тиимэһээ тэрэнэй мэдээсэлүүд удха түгэлдэг, ойлготой байдаг

ГАГНУУРШАН

Николай Емельянович Болонев «Жилгражданстрой» трестын барилгахабсаралгын 1-дэхи управлениидэ гагнууршанаар хүдэлдэг юм. Тэрэ гагнууриин орёо нарин мэргэжэлые эрхим һайнаар шудалһан дээдэ гарай мэргэжэлтэн гэжэ коллектив соогоо суурханхай. Шэлэһэн мэргэжэлээрээ омогорхон, даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, гансал эрхим шанартай продукци бүтээдэг, шадамар бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Н. Е. Болоневой хүдэлдэг гагнууршадай бригада үнгэрһэн жэлэй туршада 18-дахи кварталда байрын 110 квартиратай гэр, 48-дахи кварталда хүүгэдэй сад-ясли гэхэ мэтэ объектнүүдые болзорһоонь урид ашаглалгада тушаалсаһан юм. Мүнөө эдэ гагнууршад 41-дэхи кварталда байрын гэр барилсажа байнхай. Николай Емельянович үдэр бүриингөө даабарине 150 процент дүүргэнэ.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Е. Болонев.

Авторай фото.

ШУБУУН АЖАХЫ ХҮГЖЭНЭ

Рыбинскһээ холо бэшэ «Ярославская» гэжэ шубуунай фабрикын корпусууд бодобо. Һая эндэ тэрэнэй хоёрдохи, һүүлшын ээлжээн ашаглалгада үгтөө.

Жэлдээ зургаан миллион мяхалиг үүлтэрэй дальбараа дэгжээхэ түс предприяти гүйсэд оньһожоруулагданхай, автомат аргаар хүдэлдэг болонхой. Оператор бүхэнэй харууһан доро таби мянга шахуу шубуун баилгагдана. Фабрика шата шатаар ашаглагдажа эхилһэн юм. Тиинэнэйнгээ ашаар үйлэдбэриингоо хүсые графигһаа урид ашаглажа, гүрэндэ зуугаад тонно мяха үлүү худалдажа үрдэе бшуу.

Областиин шубуунай ажахы промышленна үндэһэ һуури дээрэ гүйсэд табигдаа. 580 мянган тахяатай «Волжанка» фабрикын коллектив амжалтатайгаар хүдэлнэ. Некрасовска райондо баригдажа дүүрэжэ байһан нугаһанай комплекс продукци үгэжэ эхилээ. Бүхы фермэнүүд мүнөө хубилгагдажа, индустриальна технологи нэбтэрүүлнэ.

Областиин шубуушад нёдондо юһэн мянганһаа дээшэ тонно мяха гүрэндэ худалдаһан байгаа.

Ярославль.

ПРИБОР-БҮТЭЭЛ[illegible] НЭГЭДЭЛ[illegible]

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ ОР[illegible]

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пле[illegible] ленна үйлэдбэрые оньһожоруулан нарижуул[illegible] снь улам дээшэлүүлхые ажалша колле[illegible] уряалһан байна. Үйлэдбэриин хэмжээе са[illegible] шэлүүлжэ байһ хэрэгтэ уралан нарижуу[illegible] үүргэ дүүргэдэг байһаниинь мэдээжэ.

Прибор-бүтэгын нэгэдэлэй уралан на[illegible] зохёохы ажалаиь ашаг үрэ 1980 ондо 170[illegible] ригтэ хүрэһэн айгаа һаа, 1981 ондо 38 [illegible] гөөр ехэ боло. Түсэбтэ табан жэлэй гур[illegible] 425 мянган түхэригэй гүрэнэй мүнгэ зөөр[illegible] хараалагданхай. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын предприятиин эхүүдтэ дэлгэрэнхэй. Жэлэй[illegible] лан нарижуулин олон дурадхал оронхой. үшөө нэгэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүү[illegible] хи таһагай ахад инженер В. И. Воробь[illegible] Л. А. Васильев, 35-дахи цехэй начальни[illegible] порчук шудхалын түхеэрэлгэнүүдтэ хэрэгл[illegible] гальваническа ехтэ үшөө дахин хэрэглэжэ һые элирүүлбэ. Энэ аргые хэрэглээд бай[illegible] шада уһанай гаргаша 43,3 мянган кубомэт[illegible] жо, экономическа ашаг үрэнь 23 мянга[illegible] хүрэхэ байна.

АЛДАРТА ОЙ УГТУУЛАН

Прибор-бүтэгын заводой 10-дахи це[illegible] нёдондо жэлэнгээ даабаринуудые боло[illegible] дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 13 мянга 104[illegible] дукци гаргаһа юм. «Продукциин шанар[illegible] дэй һэшхэлһэ» гэһэн уряа доро хүдэлдэг[illegible] СССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөө[illegible] даа. Тэдэнэр гргаһан продукциингаа шанар[illegible] гаар тэмсээ. Ехэй 25 хүдэлмэришэн шан[illegible] бинн тамгатай болоһон байна.

Мүнөө жэлд цехэй коллектив дээшэлүү[illegible] ганудые батаһн абанхай. «Түсэбтэ табан жэлэй түсэбүүые Буряадай АССР-эй [illegible] сүм дүүргэхэ» гэһэн 10-дахи цехэй Н. [illegible] хүтэлбэрилдэг үльгэй үүсхэйые заводой [illegible] тив халуунаар дэмжээ. Цехэй коллек[illegible] эмхидхэл һайжаруулжа, журамаа шангадха[illegible] публикынгаа алдарта ойн һайндэр болото[illegible] лэдбэрилхэ хахаң жэлэйнгээ даабарие с[illegible] жэ шиидэнхэй.

Н. СЛ[illegible]

ТҮСЭБҮҮД БА ТУЙЛАЛТАНУУД

СОВЕТ ПРОФСОЮЗУУДАЙ АЖАЛ ЯБУУЛ[illegible]

АПН-эй корреспондент Анатолий СМИРНОВОЙ асуудалнуудта ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ Степан ШАЛАЕВАЙ үгэһэн харюунууд.

—СССР-эй Профсоюзуудай нёдондо хабар болоһон XVII съезд 80-дахи онуудта профсоюзуудай бэелүүлхэ ажал ябуулгын программые хараалаа һэн. Тэрэ ямар удхатай гээшэб!

—Совет гүрэнэй социально-экономическа политикын ажалшадай аша туһада гүйсэд харюусадаг байһыень хараада абажа, СССР-эй профсоюзууд ажалаа ябуулдаг байна. Тиимэһээ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ баталагдан абтаһан 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үеын СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые хараада абажа, энэ программа зохёогдон абтаһан байгаа.

Ниитын бүхы үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхын түлөө, бии байгаа материальна нөөсэ баялигуудые гамтайгаар гаргашалхын түлөө тэмсэхэ гэхэ мэтын мүнөө үедэ профсоюзуудай бэелүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые XVII съезд онсолон тодорхойлоо һэн.

Профсоюзууд ажалай эмхидхэл болон урмашуулгын эгээл түрүү арга онолнуудые бүри эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ, илангаяа хамһабариин ба ашаа тээлгэ буулгалгын хүдэлмэри дээрэ гар ажалые усадхаха, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ, мүн бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха ёһотой. Экономико хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан амжалтанууд совет хүнүүдэй һуудал байдалые һайжаруулха, тэдэнэй ажалай эрхэ байдалые, амаралтые болбосон һайн болгохо талаар гүрэн болон профсоюзуудай шэнэ ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ арга олгодог байна.

СССР-тэ гүрэнэй социальна страхованиин бюджедые профсоюзуудай эрхилжэ байдагынь мэдээжэ. Энэ бюджедһээ социальна эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ гаргашанууд жэлһээ жэлдэ ургана. 1981 ондо 14 миллионһоо дээшэ пенсионернүүдэй абадаг пенси нэмэгдээ һэн. Зүүн болон хойто районуудта, бүхы орон соохидол адли, түрэхэ болоһон, нарайлһан хүдэлдэг эхэнүүдтэ түлөөһэтэй 112 үдэрэй амаралта дээрэнь үйндөө хүрэтэрнь үхибүүдэйнгээ хойноһоо харууһалһанайнь түлөө зарим тэды түлөөһэтэй амаралта үгтэдэг байна. Тиихэ зууреа үхибүүнэйнгээ жэл хахадтай болотор харууһалхын түлөө түлбэригүй амаралта олгогдодог юм (хойшодоо иимэ амаралта СССР-эй бүхы районуудта ажаһуудаг эхэнэрнүүдтэ хабаатай болохо). Үхибүүнэй түрэһэнтэй дашарамдуулан олгогдодог гүрэнэй тэдхэмжэнүүдэй хэмжээн дээшэлүүлэгдээ. 12 хүрэтэр наһанай хоёр болон тэрээнһээ олон үхибүүтэй хүдэлдэг эхэнэрнүүдтэ хаа хаанагүй түлбэритэй нэмэлтэ амаралта тогтоогдоо. Хүүгэдэй байшангуудта, интернат һургуулинуудта эдеэ хоолдо һомологдодог гаргашанууд дээшэлүүлэгдээ. Бусад хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байна.

Хэрбээ бүхы табан жэл тухай хэлэхэ болоо һаа, тусхайлбал, гол зүйлэй эд бараанай, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй үнэ сэнгүүдэй тогтууритай нэгэ жэгдэ байхадань, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай дундуур салин хүлһэн—14,5 процентээр, хэрэглэмжын ниитын фонднууд (гүрэнэй тэдхэмжэнүүд, пенсинүүд, стипендинүүд) 23 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Табан жэлэй һүүл багта жиирэй хүдэлмэришэнэй жэлэй салин хүлһэнтэй адли нэмэлтэ түлбэринүүд эдэ фонднуудһаа 4 хүнһөө бүридэһэн бүлэдэ үгтэдэг болохо. Хото городууд болон һуурин тосхонуудта хүүгэдэй олон мянган саад болон ясли, магазин, һургуули, больница, клуб болон стадион баригдаха байна.

Байрын гэрнүүдые барилга, гэр байра хубаарилга профсоюзуудай хиналта доро бэйдаг юм. Имагтал энэ табан жэлдэ 10 миллион шахуу бүлэ шэнэ гэр байра толлохо. Хүн зониие хангалгын албан эршэмтэйгээр хүгжөөгдэнэ. Профсоюзай хинагшад магазинуудай, столовонуудай, ательенүүдэй, хүн зоной һуудал байдалые хангалгын бусад албануудай хүдэлмэридэ тохёолдоһон дутуу дунданудые усадхахадань туһалдаг байна. Профсоюзуудай эмхидхэдэг санаторно-курортно эмнэлгын ба амаралтын эмхи зургаанууд олошоруулагдана. Мүнөө тэдэнэр 3300 гаран санатори-профилакторитой, амаралтын байшангуудтай, аяншалгын мянгаад гостиницатай, пансионадтай, заводуудай амаралтын 10 мянга шахуу баазатай юм.

Манай эдэ бүхы хүдэлмэри — оронoй экономикые хүгжөөлгэдэ, социальна хэрэгүүдтэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хабаадалсалга, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай байра байдалые, тэдэнэй ажаллаха арга боломжые, ажаһуудалые тапалгаряагүйгөөр һайжаруулга — совет профсоюзуудай гол зорилго болоно. Тэрэниие һайнаар бэелүүлхэ тухайда СССР-эй Профсоюзуудай XVII съезд дээрэ гол анхарал хандуулагдаа һэн.

— 80-дахи онуудай СССР-эй Эдеэ хоолой программа нёдондо жэлэй май һарада баталагдан абтаа һэн. Профсоюзууд тэрэниие бэелүүлгэдэ ямар хубитаяа оруулха байнаб!

—Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ гээшэ бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Энэ талаар профсоюзуудай хэхэ юумэн ехэ. Эдеэ хоолой хэрэгтэ хабаатай бүхы эмхинүүдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ, Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ эдэбхитэй хүдэлмэридэ олон миллион хүнһөө бүридэдэг профсоюзуудай гэшүүдые элсүүлэн хабаадуулха гээшэ тэдэнэй гол зорилго болоно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ профсоюзуудай хүтэлбэри доро хүдэлдэг эрдэм, техникын бүлгэмүүд, ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэм, ажалшадай зохёон байгуулхы бусад нэгэдэлнүүд тон эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулагдана.

Промышленна үйлэдбэри дээрэ олдоһон ажалай эмхидхэлэй ба урмашуулгын баян дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ, колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй ажалай сагые гуримшуулан табиха, эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлалгада хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүдые ажахын органуудтай хамта профсоюзууд бэелүүлхэ байна.

Хүдөө ажахыһаа абтаһан захилнуудые болзорһоонь урид, эрхим шанартайгаар дүүргэхын тула, шубуудай шэнэ фабрикануудые, элеваторнуудые, тепличнэ комбинадуудые, агропромышленна бусад барилганудые болзорһоонь урид ашаглалгада оруулха талаар шэглүүлэгдэһэн хүдөө ажахые хангадаг һалбаринуудай ажалшадай олоной хабаадалгатай хүдэлөөе бидэ али болохоор дэмжэнэбди, хүгжөөнэбди.

Хүдөө нютагуудые социальна талаарнь шэнэдхэн хубилгаха хэмжээ ябуулганууд онсо шухала удха шанартай байна гэжэ профсоюзууд тоолоно. Энэ хадаа байрын гэрнүүдые, һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые, һургуулинуудые, больницануудые, поликлиникэнүүдые, аптекэнүүдые бариха тухай, хүдөө нютагуудай хүн зоной һуудал байдал хангалгые һайжаруулха тухай, харгы бариха, хамһабариин үйлэдбэринүүдые, олзоборилгонуудые хүгжөөхэ тухай гэхэ гү, али хүдөө нютагуудай болон хото городуудай хүн зоной эрхэ байдалые улам дүтэлүүлхэ, хүдөө нютагуудта мэргэжэлтэдые, илангаяа залуушуулые түбхинүүлхэ тухай анхарал оролдолго болоно.

1971 онһоо хойшо профсоюзууд колхознигуудай социальна страхованиие бэелүүл[illegible]дэг юм. Үнгэрһ[illegible] лэй хугасаа [illegible] ришэнэй тосо[illegible] рабал, эдэ зо[illegible] гашанууд 3 [illegible] гэдхэгдөө. Ко[illegible] наторно-куро[illegible] галалгада, тэ[illegible] хангалгада [illegible] дээшэлһэн б[illegible] дөө ажахыда [illegible] жүүлгын газа[illegible] нууд, профил[illegible] нерэй лагер[illegible] шоруулагдажа [illegible]

Тэрээнһээ [illegible] зууд физкуль[illegible] туризмые, [illegible] галгые хүгж[illegible] һээ, матери[illegible] һээ улам ех[illegible] хүдөө нютаг[illegible] байна.

Эдеэ хоол[illegible] тор табигда[illegible] дые бэелүүл[illegible] дай хабаада[illegible] шэд болон [illegible] хамтын саад [illegible] рилгые хүгж[illegible] хубиин хам[illegible] нуудые байгу[illegible] мышленна [illegible] дэргэдэ хам[illegible] ажахынуудые [illegible] рюулагдадаг [illegible]

ОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

АЛШАДАЙ ...ЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР

...алай үбэлжэлгын ...график-түсэбэй ...дые, хонишодые, ...сад ажалшадые ...уудалай талаар ...энхэйбди. КПСС-...ябриин (1982 ...шиидхэбэринүү-...эн, хүн бүхэн ...алда тон ха-...аар хандаха ...обди. Намтай ...найханай хүтэл-...асса Ойдоповна ...амжалтатайгаар ...«График-түсэб-...туяа» совхозой ...углаан дээрэ үни-...анхай.

...агадаг газарта ...онишодой 9 бай-...о. Малай үбэл-...үнгэргэгдэдэг ...юун ороноб? ...малшадай, хо-...нда дэлгэрһэн ...урысөөнэй дүн-...олдогбди. Хони-...ануудые шэмэг-...зэр соонь «дай-...ахилгаан» хуу-... гаргадагбди. ...ндэрнүүдтэ тус-...азетэнүүдые зо-...гээшэбди. Мүн ...«Элүүр энхын ...хэдэг, элдэб үб-...ылхэ зорилготой-...еньнүүдые гар-... Гадна КПСС-эй ...(1982 он) Пле-...ан Эдеэ хоолой ... мүн ноябриин ...Пленумэй түүхэ-...ринүүдые олоной ...рүүлхэ хүдэлмэ-...харал хандуул-...дэз тусхай лек-...онүүдые үнгэргэ-...э, асуудалнуу-... хүдөө ажа-...ринуудта зо-... хөөрэлдөөнүү-...ай номуудай ...дые, шэнжэлэл-...иотекарь Х. Р. ...үнгэргэнэ. Хорло ...Эрдынеева хо-...да хүндэтэй хүн

...киноаппаратура ...абаашажа, кино-...е харуулха гэжэ ...байнабди. Энэ ...механик Вален-...ьевна Дамбаева-...баhал бии. Хү-...элдэб онол арга-...эглэн, элдэб хэм-...ануудые үнгэргэ-...шээлхэдэ, «Нэгэ ...соо» гэжэ нэр-...ай журнал тээ-...дхээ һэмди.

... концерт наа-...нгана ехээр хү-... Манай агитбри-...дэлдэ багшанар ...эр хабаададаг. ...тонида Нимаева, ...мбрылова, Нико-... болон бусад ...нуудые дуратай-...аг, элдэб шог ...нүүдтэ наададаг ...аймнай мэдээжэ ...ууд А. Андреев-...ендашиевай дуу-...оогэй ажалшадта

зорюулан дууланабди. Тиихэдэ районой соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада тээмэндэ ерэжэ, суг концерт табижа, харагшадаа ехэтэ баясуулаа һэмди. Агитбригадын хүдэлмэриин эдэбхитэй гэшүүн гэжэ Надежда Бадмажаповна Чимитовае нэрлэхээр.

Транспортаар агитбригадые хангаха асуудалые манай совхозой партком зүбөөр шиидхэнхэй. Бидэндэ тусхай үдэр автомашина үгтэдэг. Совхозоймнай партиина организациин секретарь Батор Цыренжапович Цыбиков манай агитбригадын хүдэлмэриие дэмжэдэг, хододоо туһа хүргэжэ байдаг юм. Һүүлэй үедэ Сумбэр, Боро-Хорой, Хара-Шэбэр, Харгааһата гэжэ газарта үбэлжэдэг хонишодые комплексноор хангаһан байнабди.

Гэбэшье манай хүдэлмэридэ дутагдалнууд баһал бии гэжэ тэмдэглэхээр. Буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн тусхай сценаринууд, сценкэнүүд, рассказууд дутални. Тэрээнһээ гадна Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи арадай уран бүтээлэй болон соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин республиканска научно-методическа түбэй (РНМЦ) эльгээһэн репертуарна хуудаһанууд бидэндэ хүртэдэггүй, һаиндэрнүүдэй үнгэрһэн хойно ерэдэг.

Манай эндэхи нютагуудай методическа түб болохо Мужихын соёлой байшанда 6 хүн хүдэлнэ. Тиигэбэшье бидэндэ ерэжэ, методическа туһа паянай хүргэнэгүй. Тиимэһээ арадай депутадуудай Яруунын районой Советэй гүйсэдкомой соёлой таһагай, Мужихын соёлой байшангай методистнууд, хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ туһа хүргэдэг байха бэзэ гэжэ найданабди. Жэшээнь, нёдондо жэл манай нютагта үнгэргэгдэһэн тусхай семинар ехэ юумэ элирүүлээ, туһа хүргөө бэлэй.

Соёлой талаар хангалга хадаа ималтал концерт харуулалгаар дүүрэхэ бэшэ, харин ажалшадай дунда ябахадаа, политическэ хүдэлмэрилэгшэ байһанаа ойро зуурашье мартаха ёһогүй гээшэбди. Тиихэдэ бидэ мүн шеф ёһоной хүдэлмэриие баһал ябуулдаг байнабди. Тодорхойлоол, хонишодой гэр байрануудые сагаадаһан, хонидой дал хорёонуудые сэбэрлэһэн, шэбхэ гаргаһан байнабди. Хорнин районой Үдын сомоной Советэй гүйсэдкомой үүсхэлые дэмжэн, бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ, хүдөөгэй ажалшадые ажалда зоригжуулха гэжэ оролдохобди. Малшадай эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр ажаллаха гэшэ манай тон шухала зорилго гээшэ ааб даа...

Ц-Х. РАДНАЕВА,
Яруунын районой Эгэтын соёлой байшангай директор.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ граждан дайнай дүүрэхэдэ, 1923 оной майн 30-да Буряадай Автономито Совет Социалис Республика тогтоогдоһон түүхэтэй. Тиигэжэ буряад арад Советороной олон үндэһэ яһатанай бүлэдэ адли тэгшэ эрхэтэнүүнь болон ороо һэн.

Байгша ондо манай бүхы ажалшад болон эрдэмтэд, уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад эршэтэ ажалайнгаа амжалтаяа, уран һайхан бүтээлнүүдээ элбэгээр дэлгэжэ, түрэл республикынгаа алдарта ойе угтахаар эрмэлзэнэ.

Новосибирск хотын «Наука» гэжэ хэблэл «Сибирьтэхи граждан дайнай поэзи» гэжэ согсолбори гаргаба. Тэрэнэй автор, Сибириин хизаарай улад зоной аман зохёол дүшэ гаран жэлдэ шэнжэлһэн, тодоруулһан, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор Лазарь Ефимович Элиасов болоно. Энэ талаар тэрэ зуу гаран научна хүдэлмэри бэшэһэн. Сибирьтэ ажаһуудаг ород арадай аман зохёолдо зорюулагдаһан гурбан ботиһоо бүридэһэн монографинь тэдэнэй тоодо ороно.

Социалис Ажалай Герой академик А. П. Окладников арадай аман зохёол шэнжэлэгшые «хоридохи зуун жэлэй Россин аман зохёол аһан ехээр суглуулагшадай нэгэн» гэжэ тэмдэглэхэ зуураа: «Л. Е. Элиасов — үнэтэй сэнтэй аман зохёолой материал наукада үгэһэн хомор эрдэмтэдэй нэгэн мүн. Гадна тэрэ революциин болон граждан дайнай үеын поэзиин теоретигүүдэй нэгэн»,— гэжэ бэшэһэн байдаг. Үнэхөөрөөшье, арадай аман зохёолые Л. Е. Элиасовай буулгажа, бэшэжэ абаагүй тосхон, һуурин Сибириин хизаарта хомор ёһотой.

ҺҮРӨӨТЭ ЖЭЛНҮҮД ТУХАЙ ТҮҮРЭЭЛГЭ

БУРЯАДАЙ АССР-эй 60 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

Суглуулһан дуунуудайнгаа материалнуудаар Л. Е. Элиасов 1952 ондо «Граждан дайнай үеын Зүүн-Сибириин арадай поэзи» гэжэ эрдэмэй кандидадай диссертаци амжалтатайгаар хамгаалаа һэн. Тэрэнь табан жэл үнгэрһэн хойно Улаан-Үдэдэ номой хэблэлээр гаргагдажа, мэргэжэлтэд болон үргэн нийтэ уншагшадай һонирхол үүдхэһэн байдаг.

Табяад онуудта эрдэмтэ дээрэ дурсагдагша темээр олон материалнуудые «Забайкалье», «Байгал» альманахуудта, «Байгалай толон» журналда толилуулһан юм. 1957 ондо «Граждан дайнай үеын Забайкалиин шүлэг, дуун болон частушканууд» гэжэ согсолбори Шэтэ хотодо хэблүүлээ һэн. Тэндэнь 200 гаран дуун, мүн лэ тэды тоотой частушканууд оруулагдаһан юм. Тэрэ согсолборидоо Л. Е. Элиасов өөрынгөө болон суг хамта ажалладаг нүхэдэйнгөө буулгаһан, суглуулһан дуунуудые, мүн түбэй хизаар болон областьнуудай, районуудай архивуудта хадагалагдажа байһан материалнуудые үргэнөөр хэрэглэһэн байгаа.

Гэбэшье эрдэмтэ һанаһан хүсэлөө хүсэндэнь хүргэжэ үрдеэгүй. Тэрэнниень суг ажаллаһан нүхэдынь, һурагшадынь хүсэлдүүлээ. Илангаяа согсолбориин харюусалгата редактор, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор Виктор Михайлович Сидельников (Москва), хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Римма Павловна Потанина (Улаан-Үдэ) гэгшэд тус номой хэблэгдэхэ хэрэгтэ ехэ ажал бүтээһэн байна.

Энэ суглуулбариинь урдань хэблэгдэһэн номуудтань орходоо удха шанарайнгаа талаар һурагтүй һайжараа гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэрээн соо үгтэһэн арадай дуунууд олошороо, олонхи текстнүүдэйнь хуби заяан, мүндэлһэн түүхэ тухай мэдээнүүд шэнэлэгдээ. Мүн урдань мэдэгдээгүй авторнуудай нэрэ тодорхойлогдоо.

Суглуулбарида арадай 300 гаран дуунууд оруулагданхай. Тэдэнэр бултадаа манай хизаарта Совет засагай һая мүндэлжэ байха үедэ зохёогдоһон байна.

Тэрэ үедэ залуу совет республикын дайсадтай тэмсэлдэ улад зониие уряалһан шүлэг, дуунуудые зохёодог поэдүүд, дуушад олоор урган гараһан байна.

«Байлдаануудай удаа окопууд соо, — гээд Л. Е. Элиасов бэшэһэн байдаг, — ута походуудай һүүлээр амаржа байхадааше, арадай дундаһаа гараһан үгэ баянтай поэдүүд, уран хоолойтой дуушад тэрэ дороо дуунуудые зохёожо дуулададаг һэн. Тэдэнь сэрэгшэд болон партизануудаар дэмжэгдэн, саашадаа һуурин, нютагуудаар тарадаг байгаа».

Суглуулбариин материалнуудтай танилсаад байхадаа, тэрэ хүлгөөтэ он жэлнүүдтэ хуушанай шүлэг, дуунуудые саг үеынгөө эрхэ байдалда тааруулжа хубилгаһан, мүн шэнэ, революционно поэзиин мүндэлжэ гараһан хоёр бүлэг шатые онсолон тэмдэглэмээр байна.

Ном дотор агитационно уряалай дуунууд ехэ һуури эзэлнэ. Тэдэ хадаа республикаяа хамгаалжа бодогшодой зэргэдэ улад зоной олоороо жагсан, улаан гвардеецүүдтэ болон партизануудта али болохо туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхыень уряалһан байдаг. Тэрэ үедэ илангаяа: «Зоримгой нүхэд, дабшая!» «Эрхэ сүлөөгэй түлөө—дайнда ороё», «Сүлөөтэ Сибириин сэрэгшэд, зоримгой», «Сибириин таряашанда», «Сүлүүлэгшэдэн ашанар» гэхэ мэтэ дуунууд ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрһэн юм. Граждан дайнай үедэ дотоодын болон гадаадын дайсадые һамна бута сохихын тула ямар ехэ хүсэл зориг, арга шадал хэрэгтэй байгааб. — гэжэ арадай энэ аман зохёолой түүбэри ном соо тон лэ тодоор харуулагданхай. Тэрэнэй гэршэ болгон олон ондоо походуудай дуунуудые, тэдэнэй нэрэнүүдые дурдахадашье: «Усть-Кут шадарай байлдаан», «Бандидууд Хара-Шэбэрые галдаа», «Шэтэ шадар болоһон хэрэг», «Даури шадар байлдаан эхилбэ», «Коммунист Грачевые саазалалга», «Сухов сагаан бандидуудтай сохилдоно», «Каландаришвили тухай дуун», «Аха дүүнэр Лощенковуудай дурасхаалда», «Коммунист Лазо» болон бусад — Зүүн-Сибириин, мүн Забайкалиин үргэн ехэ дэбисхэр дээрэ болоһон тэмсэлтэ тулалдаанууд элеэр харагдана ха юм.

Арадай аман зохёол суглуулдаг олохон бэлигтэ хүнүүдэй дайшалхы, баатарлиг замые номой автор дулааханаар дурсан дуулгана. Тэдэнэй зохёохы намтар Сибириин улад зоной ухаан бодолой хүгжэлтын түүхэдэ үлэһэн байна бшуу. В. Р. Гурьянов, А. К. Капнин, К. Л. Покацкий, И. В. Нестеров, Е. Л. Петров, Н. А. Зубиков, М. Ф. Ларинцев, П. Т. Козлов, Ф. Ф. Чебунин, Н. Н. Зинченко, В. Г. Карелов болон бусадай хуби заяан тухай мэдээнүүдээр уншагшад һонирхохо.

Тус суглуулбари дотор Сибириин хизаарта мүндэлһэн арадай аман зохёолой тон бага хубинь оруулагдаа. Гэбэшье тэрэ хадаа манай хизаарай улад зоной аман зохёол шудалха хэрэгтэ эли бодо түлхисэ боложо үгэбэ.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар алдарта 60 жэлэй ойн урда тээ тус номой гаргагдаһаниинь һайшаалтай. Юуб гэхэдэ, манай хизаарта Совет засаг байгуулхын түлөө тэмсэлдэ илалтын үенүүд тэрээн соо арадай уран бэлигэй хэлээр түүрээгдэнэ ха юм.

И. ЯРНЕВСКИЙ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ОРОЛДОСЫН ХҮСӨӨР

элүүр энхын булангуудые эмхидхэнэ.

Манай районой фельдшерско-акушерскэ пунктнуудые даагшанараар хүн зоной элүүр энхые хамгаалгын хэрэгтэ бүхы наһаяа зорюулһан, үнэн сэхэ, шударга

Соёлой хүдэлмэриие, арад зоной элүүр энхые хамгаалгые саашадань бүри һайжаруулха, ажалай журам шангадхаха, мүн районойнгоо ажахынуудай ажалшадые, илангаяа малшадые, үбэлжэлгын үедэ һайнаар хангаха зорилгонууд манай Түнхэнэй түбэй больницын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана.

Районоймнай участково 3 больницын, фельдшерско-акушерскэ 20 пунктын хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудайнгаа гүүртэ болон фермэнүүдээр ябахадаа, малшадай бэеын элүүрые, гэр байрануудайнь ариг сэбэрые шалгадаг. «Үбэлжэлгын үедэ малшадые эрхимээр хангаха» гэһэн уряа доро манай районой врачнууд болон фельдшернүүд ажаллажа байнхай. Тэдэнэй оролдолгоор лэ ажалшадай, үхибүүдэй үбшэлхэ ушар үсөөрөө.

Районой түбэй больницын хүдэлмэрилэгшэд районой хүн зоной бэеын элүүр энхые шалгана, лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, мүн гы бэрхэ хүнүүд ажалладаг. Тэдэнэй дунда ажалай ветеранууд, коммунистнар, арадай депутадууд олон юм. Тоолохо болоо һаа, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентэ Л. Г. Бобкова, мүн лэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентой, элүүрые хамгаалгын отличник, 1-дэхи категориин акушерка Х. А. Хоренова, Е. Л. Хундаева гэгшэд болоно.

Тиихэдэ залуу халаамнай аха нүхэдэйнгөө баян дүй дүршэлыень хубаалдан, һаин һайхан хэрэгүүдыень саашань үргэлжэлүүлэй ябахаар зорнхой. Галбайн фельдшерско-акушерскэ пунктые даагша Татьяна Аюшеевна Дамбаева, Охор-Шэбэрэй фельдшерскэ пунктые даагша Светлана Доржиевна Дармаева, Хүлэрэй фельдшерско-акушерскэ пунктые даагша Валентина Дугаровна Будаева гэгшэд район дотороо суутай болоһон, бэрхэ фельдшернүүд юм.

Е. ВАСИЛЬЕВА,
Түнхэнэй районой фельдшернүүдэй соведэй түрүүлэгшэ.

Закаменскын һуралсал-үйлэдбэриин комбинадта һурагшад мэргэжэлдэ дүршэхэ хэшээлнүүдтэ ябадаг юм. Һуралсалай комбинат техническэ бүхы хэрэгсэлнүүдээр һайнаар хангагданхай. Һуралсалай классуудта токариин, слесариин, оёдолшоной хэрэглэлэй бүхы зэр зэмсэгүүд тодхогдонхой. Үхибүүд ехэ дуратайгаар эндэ ерэжэ, олон ондоо мэргэжэлэй хэшээлнүүдтэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Закаменскын һуралсал-үйлэдбэриин оёдолой класс соо.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэгдэһэн һүүлээр

ХЭМЖЭЭН АБТАА

Байгша оной январиин 11-дэ гараһан манай газетэдэ «Мал ажал — онсо шухала һалбари» гэһэн нийтэ гаршаг доро «Амжалтаяа арьбадхаха арга бии аад...» гэжэ шүүмжэлхы статья хэблэгдэһэн байна.

Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой Түбэй МТФ дээрэ үзэгдэһэн алдуу дутуунууд тэрэ статья дотор зааглаһан, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тодорхойлогдоо.

— Статья доторхи баримтануудай зүб байһан ушарһаа Загаһатын совхозой дирекци, партком болон рабочком һаалиин комплексын бүхы һаалишадтай хамта суглаа татажа, дутуу дундануудаа усадхаха талаар бодото хэмжээнүүдые хараалаа. Тэдэнэйнь үндэһөөр мүноо фермэ дээрэ онһожобруулагдамал ундалуури хүдэлжэ эхилээ, малай тэжээл зөөдэг трактор заһабарилагдаад, ямаршьегүй хүдэлнэ. Һаалиин фермын байра байдал зундаа гүйсэд заһабарилагдахаар хараалагдаа. Тиихэдэ эндэ ажалай залуу халааниие бэлдэхын тула Чисаанын дунда һургуули дүүргэхэеэ байгаашадай дунда ойлгуулмажын тусхай хүдэлмэри ябуулагдаха юм, — гэжэ райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Г. С. Сангадиев мэдээсэбэ.

ЭДИРШҮҮЛ—ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ВАХТАДА

Февралиин 8-да пионерэй горнинууд олон миллион хүбүүд, басагадые баяр ёһололой сборнуудта, «Бидэ патриодууд ба интернационалистнуудбди» гэһэн жагсаалда уряалан дуудаба. Фашимзда эсэргүүсэн тэмсэдэг эдир геройн үдэр манай орон дотор ингэжэл эхилээ.

Арадуудайнгаа эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даалан байдалай түлөө тэмсэлдэ наһа бараһан гадаадын үетэн, сасуутан тухайдаа дурасхаал болгогдожо соносхогдоһон совет залуушуулай энэ һайндэр календарьта онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Аха үетэнэйнгөө ёһо заншалнуудта эдиршүүлэй үнэн сэхэ байхын, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын ба хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлахын түлөө тэмсэлшэдтэй тэдэнэй һаналаа нэгэдэлгын толотомо харалга болоһон байна.

Хаа хаанагүй хани барисаанай митингнүүд, үдэшэнүүд үнгэргэгдөө, зурагуудай выставкэнүүд эмхидхэгдээ, политическэ дуунай фестивальнууд соносхогдоо. Үхибүүд эб найрамдал сахин хамгаалха уряатай бэшэгүүдтэ гар табилга суглуулһан, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэдэг геройнуудай хүндэлэлдэ ажал хэһэн байгаа.

(ТАСС).

ХИЛЫН САНАҺАА · ТАСС · АПН ·

СССР-эй ДУРАДХАЛ

ВЕНЭ. Амгалан байдалда хэрэглэгдэхэ ядерна түхеэрэлгэнүүдэй зарим хубиие —хэдэн атомна электростанцинууд болон шэнжэлгын реакторнуудые—Атомай элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын хиналта доро табихаар бэлэн байһан тухайдаа Советскэ Союзай буу зэбсэгүүдые хурдаха талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай хоёрдохи сесси дээрэ мэдүүлһэнтэйнь зохилдуулан, энэ асуудалаар СССР-эй ба МАГАТЭ-гэй хоорондо хөөрэлдөөнүүдые байгша оной май—июнь һарада эхилхые совет тала агентствын генеральна директор Х. Бликсдэ дурадхаба.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалгын хүдэлмэри һэргээгдэбэ. Шахардуу шанга байдалые һуларуулхын, хооһон хубхай хёморолгоһоо бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдтэ орохын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудые .ргаха уряатайгаар Испаниин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ф. Моран уулзалгада хабаадагшадта хандаба.

Һанамжануудаа халан абалсалгын үедэ ЧССР-эй делегациие толгойлогшо П. Гулинский үгэ хэлэхэдээ, социалис хани нэгэдэлтэ оронууд Мадридтахи уулзалгада нийтэ нэгэн адляар хандана гэжэ мэдүүлээ. Энэ хандасань Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Декларацн дотор найруулагдаһан байгаа.

Мадридтахи уулзалгын үрэ дүнгүүдэй документын проектые зохёохо ёһотой редакционно бүлэгэй заседани болобо.

ПНР-эй МИД-эй БУРУУШААЛГА

ВАРШАВА. Дотоодын хэрэгүүдэй министр Ф. Циммерман болон ФРГ-гэй правительствын бусад түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэхэдээ, социалис гүрэнүүдтэй Федеративна Республикын баталһан хоёр талын договорнууд дотор батадхагдаһан Европодохи территориально - политическэ бодото байдалые һэжэглэлдэ оруулжа байһантайнь дашарамдуулан, ПНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство эрид буруушаалга хэжэ байһанаа ФРГ-һээ Польшодо . байдаг элшэн сайдта мэдүүлээ.

ПАП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, эдэ үгэнүүд дотор найруулагдаһан хараа бодолой ПНР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо баталагдан абтаһан договортой яашье таарахагүй байһыень Польшын правительство заана гээд ПНР-эй МИД-эй буруушаалга дотор тэмдэглэгдэнэ. Энэ документ хоёр ороной хоорондохи харилсаанай бата үндэһэ һуури болоно. Одер ба Нейсе дээгүүр гараһан Польшын хилын ойроо хүртэшэгүй байһые ФРГ баталаад, мүноо үедэ, мүн саашадаашье газар дайдын талаар ямаршье үгэ хүүр гаргахагүй байһан тухайдаа уялга абаа һэн.

Теэд мүноо нэгэ талаһаа гаргагдаһан нимэрхүү ябуулганууддыень ПНР-эй правительство эрид буруушаана.

МЕКСИКЫН НЭГЭДЭМЭЛ СОЦИАЛИС ПАРТИИН ПЛЕНУМ

МЕХИКО. Мексикын нэгэдэмэл социалис партиин (ОСПМ) ээлжээтэ пленум эндэ болоно, партиин ажал ябуулгын хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Тэрээн дээрэ баталагдан абтаһан тогтоол дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, партиин бэелүүлжэ байгаа политическэ хараа шугам тушаа асуудалаар ОСПМ-эй хүтэлбэрилэгшэд нийтэ нэгэн һанал бодолтой байна гэжэ пленум зааба.

Тэрэниие олоной хабаадалгатай социалис хүдэлмэришэнэй парти болгохо гээшэ ОСПМ-эй гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглээ. Мүноо үедэ Мексикэдэ энэ талаар бүхы эрхэ байдал бии.

Конгрессэй депутадуудай палатада партиие түлөөлдэг ОСПМ-эй хүтэлбэриин гэшүүдэй ажал ябуулгые пленум зүбшэн хэлсэхэдээ, ажалшадай аша туһые хамгаалха, социализмын суртал һургаалнуудые олониитын дунда дэлгэрүүлэн тарааха шухала гэжэ тэмдэглээ.

КНР-эй МИД-эй ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПЕКИН. КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ Синьхуа агентствэдэ мэдүүлгэ хэхэдээ, мүноо үедэ Урда Корейн газар дайда дээрэ үнгэргэгдэжэ байһан американ-урда корейн сэрэгэй һуралсалые буруушаагаад, США-гай сэрэгүүдые Урда Корейһээ гаргаха шухала гэжэ мэдүүлһэн байна.

Урда Корейдэ байлгагдадаг американ сэрэгүүд Корейн амгалан тогтууритай һайн байдалда аюул тохёолдуулха байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Мүноо үнгэргэгдэжэ байһан сэрэгэй һуралсалнууд Корейн хахад арал дээрэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно. Энэнь тус райондо тогтууритай һайн байдал хангахын түлөө тэмсэдэг районой бүхы оронуудай арадуудай хүсэл эрмэлзэлдэ зүрюу харша байна.

АВСТРИИЕ ХАШАНА, БААДХАНА

ВАШИНГТОН. Президент Р. Рейган албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Австриин федеральна канцлер Б. Крайскитай Сагаан байшан соо уулзажа хөөрэлдэбэ.

Шэнжэлэгшэдэн тэмдэглэһэнэй ёһоор, США-гай болон Австриин хоорондохи харилсаанай хёмороо зүришэлдөөтэй боложо байха үедэ Б. Крайский албанай хэрэгээр США ерэһэн байна. Нейтральна политика бэелүүлдэг Австриин СССР болон бусад социалис оронуудтай худалдаа наймаанай-экономическа харилсаагаа хүгжөөжэ байдагтань Вашингтоной зонхилогшод дураа гутана. США-гай дэмжэлгэ доро Израилиин бэелүүлжэ байдаг ээрхэг түримхэй хараа шэглэлыень Австри эрид шууд буруушаана.

Ажабайдалаар, үе сагаар шалгагдаһан гадаадын политическэ хараа шэглэлээ, нэн түрүүн Советскэ Союзтай али алиндань ашатай туһатай худалдаа наймаанай-экономическа холбоо барисаагаа хүгжөөхэ политикаяа хубилгахыень тэрэниие баадхаха зорилготойгоор Сагаан байшан соо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ федеральна канцлерые хашаһан, баадхаһан байгаа.

ИЗРАИЛИИН ЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГЫЕ САРАХА

ЖЕНЕВЭ. Хүнэй эрхэнүүд тушаа ООН-ой комиссиин 39-дэхи сессидэ хабаадагшад колониальна дарлалта мүлжэлгэ доро гү, али гадаадын булимтаралга доро байһан арадуудай өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо эрхые хангаха тухай асуудалые, мүн Израилиин булимтаран эзэмдэжэ байһан араб газар нютагуудтахи хүнэй эрхэнүүдые хазагайруулжа байһан тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Зүблэхэ зүйлэй хоёр асуудалай нэгэн доро зүбшэгдэжэ байһаниинь онсо шэнжэтэй гэжэ 39-дэхи сессй дээрэ СССР-эй делегациин толгойлогшо В. А. Зорин үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Израилиин булимтаран эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудта хүнэй эрхэнүүдые бүдүүлигээр хазагайруулжа байһан ушарые зайсуулан сараха гээшэ арадуудай өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо гэһэн таһаршагүй эрхыень хангаха гол зорилго болоно гэжэ комиссиин олонхи гэшүүдэй мэдэржэ байһыень энэ ушар элирхэйлэн гэршэлнэ.

Энэ харата ябуулгые усадхан зайсуулхын тула 1967 ондо булимтаран эзэмдэгдэһэн бүхы газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгые дары болюулха, Палестинын араб арадай бүхы үндэһэн эрхэнүүдые, тэрэ тоодо өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, бэеэ дааһан байдалтай өөһэдын гүрэниие байгуулха үндэһэн эрхэнүүдыень мэдэрхэ шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Палестиные сүлөөлхэ эмхи хадаа палестин арадай ори ганса бодото түлөөлэгшэ болоно, эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ заабол хабаадаха ёһотой гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Сесси дээрэ үгэ хэлэһэн делегадуудай олонхид Израилиин сионис засаг захиргааниие, тэрэнэй колониальна политикые дураа гутан буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин гол союзник болодог Америкын Холбоото Штадуудай политика эрид шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

...Л ШЭГЛЭЛНҮҮД

...дашарамдуулан, ...ой программын со-...ида толилогдоһоной ...үн оронуудай мэ-...рим органуудта бо-...далые хазагайруул-...бэшэ материалнууд ...он байгаа гээд мүн ...эхые хүсэгдэнэ. Бо-... совет хүнүүдэй ...жа байгаа эрилтэ-...сэд дүүрэнээр хан-...отойгоор эдеэ хоо-...айдамтай жаса бай-...шанхи хэмжээнүүд ... хэлэгдэнэ. Юундэ ...хэмжээнүүд тухай ... гэхэдэ, нүүлзи 15 ...саа соо хүдөө ажа-...кци үйлэдвэрилгын ...дүүр хэмжээн 1,5 ...аа, энэнь хүгжэнги ... олохон оронуудай-...одоо һурагүй дэз-.... Тиихэдэ энэнь ма-... дотор хүн зоной ур-...хэмжээнһээ 2,5 дахин ...байна. Жэшээнь, һүү-... табан жэлэй хуга-... манайда хүн бүхэ-...эдэ мяхан — 41, ..., овощ—35 процен-...ин үндэгэн 2 шахуу ...эшэлһэн байха юм.

... эдеэ хоолой асуу-...эл табигдажа байһаар.

Ушарынь юуб гэхэдэ, хүн зоной мүнгэн ашаг олзын ургажа байхадань, эдеэ хоолой гол зүйлнүүдэй гүрэнэй розничнэ үнэ сэнгүүдэй тогтууритай нэгэ жэгдэ байхадань, эгээл шэмэтэй, үнэтэй шухаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдажа абаха гэһэн эрилтэнь улам дээшэлнэ бшуу. Үнэхөөрөөшье, тэдэниие хүн зондо худалдалгада дутагдалнууд тохёолдоно, бэрхэшээл түбэгүүд ушарна. Энээнһээ уламжалан, Эдеэ хоолой программа зохёогдохо ушартай болонхой. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ энэ асуудалда мүн лэ горитой ехэ анхарал хандуулагдаба.

— 80-дахи онуудта профсоюзуудай заншалта уялга—хамгаалгын хэрэг — ямараар хүгжөөгдэхэ гээшэб!

Бүхы арад зоной аша туһа болон хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлдэг ажалшадай гүрэндэ ажаһуужа байгаашье һаамнай, тэдэнэй аша туһа болон эрхэнүүдые хамгаалгын зорилго үшөөл табигдажа байнаар гээд СССР-эй Профсоюзуудай XVII съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Капиталис оронуудайхидал адли, профсоюзууд ажалша хүниие гүрэнһөө, тэрэнэй эзэнһээ хамгаалдаг бэшэ, харин зарим нэгэн хүнүүдэй болон органуудай совет хуулинуудые хазагайруулха ябадалнуудһаа хамгаалдаг байна.

Профсоюзууд албан хойрог ябадалда, али бүхы эрхэ болон уялгануудые, ажалай хуулиие хазагайруулгануудта эсэргүүсэн, эрид шууд тэмсэдэг, хүдэлмэришэн хүнэй эрхэнүүдые хазагайруулха ябадалнуудые усадхан зайсуулхын тула ехэ оролдолго гаргадаг байха юм.

Гэхэтэй хамта манайда профсоюзуудай хамгаалгын ябуулганууд гэһэн ойлгомжо улам бүри үргэн ехэ болоно.

Бүхы ажалшадта таарамжатай зохид ажаллаха эрхэ байдал байгуулхын түлөө, медицинскэ хангалгые һайжаруулхын түлөө, гэр байраар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр һайнаар хангахын түлөө, ажалшадай ажабайдалай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд хангахын түлөө, Совет Конституци дотор тэдэнэртэ олгогдоһон эрхэнүүдые бодото дээрэнь сахихын түлөө нүлөө ехэтэй хиналта тогтоохо талаар профсоюзуудай хүдэлмэриие улам эдэбхижүүлхэ шухала.

Нёдондо жэл профсоюзуудай техническэ инспекци эрхэнүүдээ хэрэглэжэ, 186 предприятиин хүдэлмэриие зогсооһон байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха, усалталгаһаа һэргылхэ хэмжээнүүд тэндэ саг соогоо абтаагүй байгаа бшуу. Тэрэнэй эрилтэ табиһанай ёһоор, 10 мянга шахуу тусхай тушаалтад ажалай хуулиие, ажалые сахин хамгаалха гүрим дүримүүдые хазагайруулһанайнгаа, профсоюзай организацинуудай ажаглалтануудые тоошоохогүй һэдэлгэ гаргаһанайнгаа түлөө хүтэлбэрилхы хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ профсоюзуудай үргэн ехэ эрхэнүүд, уялганууд, үүргэ нүлөөн тухай, ажалай журамые наринаар сахиха тухай, энэ талаар профсоюзуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаба. Эдэ бүгэдэ профсоюзай организацинуудай, тэдэнэй эдэбхитэдэй бэелүүлхэ гол зорилго болоно.

Профсоюзуудай хамгаалгын уялга саашадаа бүри үргэн ехэ боложо, совет хүнүүдэй материальна, моральна ба соёлой таһалгаряагүйгөөр ургаһан бүхы эрилтэнүүдые бэелүүлгэдэ нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй.

(АПН).

Соёлой һонин

«ОЛИМП» УРИНА

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто «ОЛИМП» гэжэ нэрэтэй литература болон хүгжэмдэ дуратайшуулай нэгэдэл нёдондо эмхидхэгдээ һэн. Заводой «Локомотив» газетын редакциин, профсоюзна библиотекын соёлой байшангай бааза дээрэ тус нэгэдэл хүдэлнэ. Заводоймнай хүдэлмэришэдһөө гадна, студентнүүд, һурагшад болон бусад предприятинуудай түлөөлэгшэд нэгэдэлэймнай хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

«ОЛИМП» гэһэн нэгэдэлые байгуулха тухай дурадхал инженер Б. Мирлас оруулаад, бэлэдхэлэй үедэ горитой хүдэлмэри ябуулжа, мүнөө һонирхолтой олон хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг юм.

Манай нэгэдэлэй байгуулагдаһаар нэгэ жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо олон уулзалганууд, баярай үдэшэнүүд тоологдоно. Нэгэдэлдэмнай ябадаг хүнүүдшье олошороо. Ямар хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг тухайгаа мүнөө дурдаха хүсэлтэйб.

Заводоймнай хүдэлмэришэн байһан хилын харуулшан Николай Петровой, тэрэшэлэн манай үеын корчагинец Николай Лимоновой дурасхаалда зорюулагдаһан үдэшэнүүдтэ эдэ эрэлхэг зоригтой хүнүүдэй түрэлхидые, тэдэниие һайнаар мэдэхэ байһан танилнуудыень уряа һэмбди. Тэдэнэй һонирхолтой хөөрөөнүүдэй, дурсалгануудай удаа нэгэдэлэймнай гэшүүд тэрэ үеын дуунуудые гүйсэдхөө, шүлэгүүдые уншаа бэлэй. Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан уулзалгада Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран, хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулиин багша Е. Ф. Ростовцев уригдаа һэн. ВЛКСМ-эй XIX съездын хүдэлмэрилжэ байха үдэрнүүдтэ ээлжээтэ уулзалгамнай «Хабар, комсомол ба дуран» гэжэ нэрэтэй байгаа. Тиихэдэ БАМ-ай комсомолшууд манай айлшад болоо һэн. Үнгэрэгшэ жэлһээ республиканска литературна нэгэдэлтэй холбоотой болонхойбди. Энэ нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, уран зохёолшо Ц. Галанов, поэт Л. Тапхаев, литературна шүүмжэлэгшэ Э. Уланов, уран зохёолшо И. Калашниковай һамган Е. В. Калашникова болон бусад заншалта болоһон уулзалгануудтамнай ерээ һэн.

Эндэ үнгэргэгдэһэн ойн баярраймнай үдэшэдэ республикын уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Н. Дамдинов, поэт В. Липатов, уран зохёолшо К. Балков болон Ленинградтахи профсоюзна дээдэ һургуулиин багша Л. А. Санкин гэгшэд байлсаа. Хэбшэн Н. Дроздова, кадрнуудай таһагай инспектор С. Нестерова, инженер Г. Чеботарева, токарь Е. Мурзина, столовын хүдэлмэрилэгшэ Р. Ли гэгшэдэй уран һайханаар уншаһан шүлэгүүд, А. Сохин, А. Ростовцева, Е. Дегтярева болон Л. Татариновагай гүйсэдхэһэн дуунууд, инженер В. Неродовагай, уран зурааша Л Поздняковой уншаһан богонихон шог ёгто шүлэгүүд тэрэ үдэшые шэмэглэн гоёогоо һэн.

Шэнэ жэлэй эхинһээ олон хэмжээ ябуулганууд түсэблэн хараалагданхай. Литературна болон дуунай секцинүүд хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ, театртa дуратайшуулай клуб хүл дээрээ гараха ёһотой. Тэрээнһээ гадна Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй болон түрэл заводоймнай 50 жэлэй ойнуудта зорюулжа, нэгэ темэтэй үдэшэнүүдые үнгэргэхэбди. Манай нэгэдэлэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха дуратай хүн бүхэниие уринабди.

В. СИУНОВА,
«ОЛИМП» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ОЛИМП» нэгэдэлэй нэгэ үдэшэ.

«ДУУЛИМ БУРЯАДАА ДУУЛАН МАГТАН...»

...Үбэлэй сэлмэг үдэшэ. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи тээшэ хүн зон олоороо субана.

Концертнэ зал соо олон хүн зон сугларанхай. Тиигээд лэ концертые хүтэлбэрилэгшэ-конферансье Геннадий Мельников сценэ дээрэ гаража, Буряадай гүрэнэй филармониин солистка, Буряадай АССР-эй габьяата артистка, совет дуунай бүхэроссин «Сочи-78» гэһэн конкурсын лауреат Галина Кондратьевагай зохёохы ажалай намтартай танилсуулба.

...1974 ондо П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи (В. Б. Елбаевай, В. Б. Шестаковагай класс) дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ Г. Кондратьева филармонидо хүдэлжэ эхилээ һэн. Һайхан хоолойтой, хүсэл зоригтой залуу дуушанай бэлиг шадабари урган хүгжөө, тиигэжэ эстрадна дуушанай мэргэжэлтэй болоо бэлэй. Удаань олон тоото конкурснуудта хабаадаһан. Шагнагшадайнгаа магтаал һайшаалда нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн байха юм. Зохёохы ажалайнь намтарай, бэлиг шадабариинь шата болоһон конкурснуудые мартахаар аал?! Дуушадай «Яхад-77» гэһэн конкурсдо түрүүшын илалта, лауреадай нэрэ зэргэ... тиигээд «Буряад орон-77» гэһэн конкурсын лауреат... Харин 1978 ондо залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн фестивальда зорюулагдаһан бүхэсоюзна конкурсдо баһал амжалта түйлаа һэн. Мүн тэрэл жэлдэ «Сочи-78» гэһэн конкурсын лауреат болоһон, РСФСР-эй Композиторнуудай холбооной тусхай шанда хүртэһэн байна. Тиихэдэ республикын габьяата артистын нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. 1979 ондо мэдээжэ композитор Евгений Мартыновай хүтэлбэрилһэн бүлэгтэй хамта Болгари ошожо, тэндэхи хүн зониие буряад дуунуудтай танилсуулаа бэлэй. Дуушанай зүрхэ сэдьхэлэй хүбшэргэйе дайраһан, һонирхолтой олон тоото уулзалгануудые тооложо барахаар бэшэ. Уулзалга бүхэн өөрын мүр сараа үлөөдэг, олон нүхэдтэй танилсуулдаг, шэнэ дуунуудые бэлэглэдэг шуу. Энээниие залуу артисткын тоосоото концерт үшөө дахин гэршэлэн харуулба.

Эхэ оронойнгоо агуу ойн хүндэлэлдэ зорюулһан дуугаар концертын түрүүшын хуби эхилээ. А. Андреевэй «Алтан дэлхэйн жама ёһоор» гэжэ дууе ирагуу һайханаар, урин зохидоор Галина Кондратьева гүйсэдхэбэ. Концертын программада буряад дуунууд олон байгаа. «Инаг дураяа гамнаарай», «Ерэхээ яагааш» гэһэн дуунуудые хүхюу шогтойгоор артистка дуулаһан байна.

...Улаан үнгөөр сценэ гэрэлтүүлэгдэбэ. Р. Рождественскиин «Реквиемһээ» бултанда мэдээжэ үгэнүүд зэдэлжэ, досоо жэхымэ болоодхибо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда унаһан сэрэгшэдэй мүнхэ дурасхаалда зорюулһан дууе Галина Кондратьева ород хэлэн дээрэ гүйсэдхөө. Удаань бүхы дэлхэйн залуушуулай дуунай һайндэр болоһон Сочи хото тухай тэрэнэй гүйсэдхэһэн монгол дуун шагнагшадай халуун альга ташалгаар угтагдаа. Энэ дууе монгол композитор Алтанхаяг найруулан зохёоһон юм.

— Яхадай республика минии зохёохы намтарта онсо һуури эзэлнэ. Юуб гэхэдэ, 1977 ондо «Яхад-77» гэһэн конкурс шагнагшадай дура хүсэлые намда мэдүүлээ. Баярые бултанда хүргэн, яхад композитор Аркадий Алексеевэй «Яхад хүүхэн» гэжэ дууе танда зорюулнаб, — гэжэ Г. Кондратьевагай хэлэхэдэ, эндэ суглараагшад альга ташан, энэ дууень хүндэтэй дээрэ хүлеэн абаба. «Браво!», «Һайхан!», «Бис» гэһэн үгэнүүд дуулдаба. А. Андреевэй «Түрэл нютаг тухай дуун» соо Буряад оронoймнай гоё һайхан үзэсхэлэнтэ байгаали, аршаан булагууд тухай хэлэгдэһэн уянгата үгэнүүд шагнагшадай сэдьхэлые дайран, дуушанай зохёохы ажалда эршэ хүсэ нэмэһэншүү.

...Дуулим Буряадайнгаа
 һайханиие
Дуулан магтан
 жабхалантайб,
 жаргалантайб...»

гэһэн үгэнүүдтэй дуугаар концертын хоёрдохи хуби эхилээ. Эгээл эдэ үгэнүүд бэлигтэй залуу дуушанай гол зорилго болонхой гэжэ этигэхээр. «Нангин дурасхаал». «Ахамни» гэһэн дуунуудай удха шанарые тобойлгон харуулха гэжэ дуушан оролдоно. Чингис Павловай «Эхэ нютаг» гэжэ дууе удаан, түргэн — хоёр ондоо ритмтэйгээр Г. Г. Кондратьева гүйсэдхэнэ. «Бүүхэн хэлээшым мартаарай» гэжэ инагтаа захина (Ю. Ирдынеевэй «Бүүхэн мартаарай»), «Инаг дурамни эрьен дахинаа бусадаг һай» гэжэ ошоһон жэлнүүдые гуниглан дурсана (Б. Цырендашиевай «Түрүүшын дуран»). Иигэжэ дуушан зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн, өөрынгөө дуулажа байһан дуунуудта ямараар хандажа байһанаа бидэндэ дамжуулжа шадаа гэжэ тэмдэглэхээр. С. Манжигеевэй «Дэлхэй минии альган дээр» гэһэн дуугаар залуу дуушанай тоосоото түрүүшын концерт түгэсэжэ, тэндэ һууһан хүн зоной халуун альга ташалгаар үдэшэгдөө.

Концертые хүтэлбэрилэгшэ Г. Мельников дуунуудые тон зохидоор, удхаарнь тааруулан уран гоё шүлэгүүдээр холбоо. Энэ үдэшэ Расул Гамзатовай, Баир Дугаровай, Шираб Нимбуевай, бусад нүхэдэй шүлэгүүд ханхинаа. Буряадай телевидени болон радиогой арадай инструментнүүдэй оркестр (хүтэлбэрилэгшэнь Я. Велихер) энэ концертые шэмэглээ. Буряадай АССР-эй габьяата артист Я. Велихерэй «Буряад хатарнууд», А. Прибыловой «Буряад дуунуудай аялгаар» гэһэн зохёолнуудые оркестр һайнаар гүйсэдхөө. Буряадай гүрэнэй филармониин солист, баян дээрэ наададаг Юрий Комков бэрхэ хүгжэмшэн байһанаа харуулба.

Концертын һүүлдэ хүнүүд сэдьхэлээ ханангиі тараа һэн. Буряадай искусствын түлөөлэгшэд эндэ олон байгаа. Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай режиссер В. И. Кондратьевтай хөөрэлдэхэдэмни, тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Үнэхөөрөө, һонирхолтой концерт болоо. Дуунуудайнгаа удха шанарые, гол зорилгые, хэлэнэйнгээ уран нугалбариие артистка дамжуулжа шадаа.

Мүн эдэ үгэнүүдые дэмжэн, республикымнай мэдээжэ композитор Юрий Ирдынеевич Ирдынеев хэлэхэдээ, концертын программа зохидоор найруулагданхай, тиимэһээ дуунуудынь шүлэгүүдтээ таараланхай, нэгэшье үлүү дутуу юумэ үгы. Тиигээдшье Галина Кондратьевагай тоосоото концерт артисткын ургаһан бэлиг шадабариие гэршэлээ, — гэжэ сэгнэбэ.

Буряадаймнай эстрадын бэлигтэ дуушан Галина Кондратьева түрэл хэлээ шудалха, дуунай үгэнүүдые зүбөөр үгүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хээ, ургаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

ШЭНЭ КИНОТЕАТР

1983 оной түрүүшын һарада Закаменск хотодо шэнэ кинотеатр ашаглалгада оруулагдажа, хүдэлмэрилжэ эхилээ. «Горняк» гэжэ нэрлэгдэһэн соёлой үшөө нэгэ гуламтые Зэдын молибден-вольфрамай комбинадай барилга-хабсаралгын управлениин барилгашад богони болзор соо бодхоогоо. Т. А. Валеевэй ударидадаг хабсаргагшадай, Б. Д. Самбиловай болон С. Г. Вторушинай хүтэлбэри доро хүдэлдэг модоншо дархашуулай, В. Г. Царёвагай хүтэлбэрилдэг уран зураашадай бригаданууд эндэ хүдэлмэрилөө. Мүн тиихэдэ Закаменскын промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд һайн дураараа ерэжэ ажалладаг һэн. «Бурятгражданпроект» институдай мэргэжэлтэдэй зохёоһон тусхай проект (ахамад инженер В. Мишин, ахамад мэргэжэлтэн В. Архинчеев) хэрэглэгдэжэ, мүнөө сагай эрилтэдэ харюусама үргэн экрантай шэнэ түхэлэй кинотеатр эндэ ажаһуугшадта бэлэглэгдэбэ.

...Үндэршэг гүбээ дээрэ һүүлэй жэлнүүдтэ олоор бодхоогдоһон таба-табан дабхар байрын гэрнүүдэй дунда неоново галнуудаа яларуулһан, бага зэргэ түхэреэлһэн ханануудтай байшан холоһоо тобойн харагдана. Нюур таладань үндэр зэбэ огторгой оодэ сэхэ харбуулан толхоотой. Тэрээндэ бэшэгдэһэн «Горняк» гэһэн үгэ яларан. Закаменск хотодо ажаһуугшадай гол ажалые, мэргэжэлые гэршэлнэ.

Кинотеатрай досоо горнягуудай ажабайдалые магтан харуулһан элдэб шэмэглэлнүүд олон. Багтаамжатай буфет, киносеансын эхилхэһээ урда хүн зоной амарха ба киножурнал хараха фойе, нааданай автомадуудтай талмайханууд. Гол зал 400 хүнэй һууритай. Мүн тиихэдэ хэдэн олон таһалга, залнууд байшангай хоёрдохи дабхарые эзэлнэ. Эндэ мүнөө кинотеатрай хүдэлмэришэдһээ гадна, районой киносетиин дирекци нүүжэ ерээ.

«Горняк» үглөөнэй 10 сагһаа кинофильмнүүдые харуулжа эхилнэ. Тиимэһээ үдэшын болон һүниин халаанда хүдэлмэрилдэг хүнүүд, мүн хоёр халаанда һурадаг һургуулиин үхибүүд сүлөөтэй сагтаа эндэ ерэжэ амарха, шэнэ кинопрограмматай танилсаха арга боломжотой болоо. Закаменск хотын дундуурхи, илангаяа заха талаар ажаһуугшад дүтэ ойро оршодог соёлойнгоо гуламтада ерэхэдээ, бага саг гаргашалха байна. Үшөө тиихэдэ «Горняк» район дотороо эгээ түрүүшын тусхайта кинотеатр болобо гээшэ.

Гэбэшье эндэхи хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүд гүйсэд табигдаадүй байһаар. Зал соо табигдаха шэнэ кресло-һандалинууд, асуудалнуудта харюусаха тусхай автомат-оньһонууд, гэрэлтүүлэгдэдэг самбар, олон тоото бусад мебель асарагдаадүй.

Мүнөө үедэ үдэр бүри дүрбэн киносеанс харуулагдана.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

АРТИСТНУУД — ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА

БУРЯАДАЙМНАЙ дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин коллектив үнгэрһэн намартаа нарата Кавказай республиканууд болон Ураалай городуудаар гурбан һара соо ябажа, ажалшадыень буряад арадай искусстватай танилсуулаа. Ансамблиин артистнууд тэндэһээ бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдынгөө ажалшадтай хэдэ дахин уулзажа, тоосоото концертнүүдые харуулһанайнгаа удаа Зэдэ, Захааминай районуудай ажалшадта концертнүүдые харуулхаяа гаранхай.

Март һарын эсэс хүрэтэр үргэлжэлхэ гастролиингоо үедэ тэдэнэр дээрэ дурсагдаһан хоёр районһоо гадна, Сэлэнгын, Хяагтын районуудай ажахынуудай клубуудта дуу, хатараа ханхинуулха байна.

* * *

РСФСР-эй арадай артистка Чимита Григорьевна Шанюшкина түрүүтэй арбан хүнһөө бүридэһэн артистнуудай бүлэг Баргажан, Хурамхаанаар аяншалхаяа гараба. Тус бүлэгэй һонирхолтой талань юуб гэхэдэ, эндэ искусствын элдэб мэргэжэлтэд оруулагданхай. Баледэй артистнар Людмила, Олег Сультимовтан, Буряадай АССР-эй габьяата артист Леонид Ертагаев болон арадай инструментнүүд дээрэ наадагшад бии. Буряадай АССР-эй арадай артист Михаил Елбонов концертые хүтэлбэрилнэ.

Баргажан, Хурамхаанай малшад болон механизаторнуудай, леспромхозуудай хүдэлмэришэдэй, һурагшад болон алба хаагшадай урда артистнууд хоёр долоон хоногой туршада бэлиг шадабаряа харуулха байна.

* * *

ОНСО ҺОНИРХОЛТОЙ жанрай артист Владимир Цыренжапов февралиин арбан табанда Шэтэ ниидэхэнь. Хүршэ хотын ба Агын национальна округой ажалшадые эди шэдиин зүйлнүүдээр һонирхуулха программа тэрэ бэлдэнхэй.

* * *

МАНАЙ республикын ажалшадые холоһоо ерэһэн айлшаднай соёлой талаар хангалсана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Новосибирскһээ ерэһэн бүлэг — Хойто-Байгалай, Загарайн, Улаан-Үдын, Москонцертын бүлэг Кабанскын, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Улаан-Үдын районуудаар ябажа, асарһан программануудтаяа хүн зонииемнай танилсуулжа эхилбэ.

Г. КУЛАГИНА,
Буряадай гүрэнэй филармониин концертнэ таһагай начальник.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Буряадай гүрэнэй филармониин лекторнүүдэй бүлэг февралиин 6-һаа 24 болотор Шэтын область ошобо. Һуралсалай эмхи зургаанууд, промышленна предприятинууд болон хүдөө нютагуудаар ябажа, уулзалгануудые үнгэргэхөөр тэдэнэр түсэблэнхэй. Тодорхойлон хэлэбэл, Л. И. Брежневэй «Дурсалга» гэһэн номоор Л. Чимитов Г. Мельников хоёрой табиһан литературно-хүгжэмтэ найруулга харуулагдаха. Тэрэшэлэн «Расул Гамзатовай поэзи хүгжэм соо», «Хоёр эхэ», «Манай нүхэр — хүгжэм», «Хүгжэмэй оронииe нээлтэ» гэһэн темээр уулзалганууд болохо. Мүн лэ Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулжа бэлдэһэн «Тоонто нютагаймдуунууд» гэһэн найруулгые шэтынхид шагнаха байна.

Эдэ бүгэдын харюуда Шэтын областной филармониин агитлектори Буряадай республика ерэжэ, олон уулзалгануудые үнгэргэхэ юм.

Б. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй ажалшадай 1983 оной социалис уялганууд. «Барилганууд дээрэ» — мэдээсэлнүүд. Техникэсэ бэлэн болгохо. «Хабар болоходо тээлмэрдэжэ байнгүй» — хөөрэлдөөн.

Хоёрдохи хуудаһан тематическа. «Улаан тугта хүртэгшэд» гэһэн гаршаг доро бүхы материалнууд толилогдоно.

Гурбадахи хуудаһанда. Үзэл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө. «Сагаалганай, Улаан үндэгэнэй орондо» — Н. Хабаловай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» — суглуулбари. Нютаг нютагай һонин. Спорт. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · спорт · СПОРТ

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» февралиин 5-да үнгэргэгдэһэн 6-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха». 2 — биатлон, 3 — бобслей, 17 — конькигаар урилдалгын спорт, 18 — хүнгэн атлетикэ, 37 — автоспорт, 44 — мотоспорт.

«36-һаа 5-ень тааха». 7 — классическа барилдаан, 14 — академическэ һэлюурдэлгэ, 26 — табан зүйлэй мүрысөөн, 29 — стендовэ буудалга, 30 — хүндэ атлетикэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» февралиин 5-да үнгэргэгдэһэн 6-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 693.368 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (23 карточка) тааһан хүнүүд — 1.996 түхэриг, дүрбэн номер (1141 карточка) таагшад — 54 түхэриг, гурбан номер (25121 карточка) тааһан хүнүүд 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 4.238605 билет ороо. Табан номер (16 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (3465 карточка) таагшад — 127 түхэриг, гурбан номер (111393 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 6-дахи тиражай шүүбэринүүд февралиин 16-һаа мартын 16 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР

КОНЬКИ. Дүтын зайда урилдалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москвагай «Динамо» стадионой елүүр дээрэ болобо. Оронoймнай 42 эгээл эрхим бэрхэ конькишад мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа. Нютагаймнай хүбүүн, мүнөө Москва хотодо ажаһуудаг уласхоорондын класстай спортын мастер Павел Пегов хоёр үдэрэй турша соо үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүнгүүдээр 155.640 баллтайгаар гурбадахи һуури эзэлжэ, ехэ бронзо медаляар шагнагдаба. Энэ хадаа Н. Пеговэй ээлжээтэ ехэ амжалта болоно. Тиигэжэ нютагаймнай хүбүүн дүтын зайда урилдалгаар февралиин 26—27-до Финляндиин ниислэл — Хельсинки хотодо үнгэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионадта хабаадаха эрхэдэ хүртөө.

БОКС. Залуушуулай дунда «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Астрахань хотодо болобо. Буряадай хүдөө ажахын институтдай студент Андрей Гыргенов энэ мүрысөөндэ эдэбхитэй һайнаар тулалдажа, Россин соведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Николай Дарижапов хэдэн уулзалгада илажа, түгэсхэлэй нааданда ана-мана тулалдабашье, мүнгэн медаляар шагнагдаха ушартай болоо.

Залуушуулай дунда боксоор «Буревестник» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн Ульяновск хотодо дүүрэбэ. Манай республикын суглуулагдамал командын түлөөлэгшэд Николай Утенков, Юрий Вдовин гэгшэд хүндэшэг шэгнүүртэ тулалдахадаа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гаража, нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые эзэлхэ аргатай болоһон байгаа. Гэбэшье түгэсхэлэй мүрысөөндэ хоюулаа уулзахадаа, эдэбхигүй һулаар наадажа, мүрысөөнһөө гаргагдашаһан байха юм. Манай командаһаа Сергей Лодонов бронзо медаляар шагнагдаба.

БАРИЛДААН. Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгаар «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн Тула хотодо боложо, 20-ёод командын 200 гаран спортсмен хабаадаһан байна. Буряадай багшанарай институдай студентнэр Игорь Балтуков, Сергей Пашинский гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илажа, Россин соведэй чемпионууд болоо. Ж. Лубсанов Г. Цындымеев, С. Шитиков гэгшэд гурбадахи һууринуудта гараһан байха юм.

* * *

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Труд» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Калининград хотодо үнгэргэгдөө. Б. Жаргалов 68 килограммай шэгнүүртэ хоёрдохи, М. Танганов 62 килограммай шэгнүүртэ гурбадахи һууринда гараба.

ҺУР ХАРБАЛГА. «Спартак» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй нэмэл мүрысөөн үнгэргэгдэжэ, спортын хэдэн бүлгэмүүдэй 50 гаран мэргэшүүл хабаадаһан байгаа. «Спартак» бүлгэмэй тренер Елена Алянчикова, Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Павел Баханов илажа, «Спартак» бүлгэмэй чемпионууд болобо.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Спортын энэ зүйлоор ехэ ехэ мүрысөөнүүд ороной урда хотонуудта үнгэргэгдэһэн байгаа. Уласхоорондын класстай спортын мастер Татьяна Позднякова Душанбе хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ 3000 метртэ урилдахадаа, түрүү һуури эзэлээ. Ашхабадта болоһон мүрысөөндэ Улаан-Үдын 6-дахи интернат һургуулиин һурагша Таня Гуринова хабаадаба. Тиихэдээ тэрэ энэл зайда бронзо медаляар шагнагдаһан байха юм.

ВОЛЕЙБОЛ. Ветерануудай дунда волейболоор Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн олониие һонирхуулаа. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай, харин эрэшүүл сооһоо «Динамо» бүлгэмэй волейболистнууд илалта туйлаба. **Б-М. ЖИГЖИТОВ.**

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Жил был Саушкин» — мультфильм (3-дахи сери). 10.15—«Поезд идет на восток»—уран һайханай фильм. 11.40—Армениин телевидени болон радиогой камерна хоорой концерт. 12.10 — «Большая вода» — телевизионно баримтата фильм. 12.30 — Шэнэ һонин (12.35 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.30 — «80-яад онуудай коммунистнууд» — баримтата фильмүүдэй программа. 16.30—Р. Шуман. «Гурбан романс». 16.45—Ород хэлэн. 17.15—«Мэдэ, шада» — һурагшадта зорюулагдаһан эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал. 18.10—«Эдеэ хоолой программа — ниитэ арадай хэрэг» гэһэн дамжуулгаһаа. «Тугшадһаа жэшээ абан»—3-дахи дамжуулга. 18.40—«Байгал».

Москва. 19.15—«Ходжа Насреддин», «Как аукнется, так и откликнется» — мультфильмнүүдэй программа. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Манай үхибүүд»—кинозураглал. 20.05—«Советуясь с Лениным» — баримтата фильм. 20.25—Арадай уран бэлиг тухай «Һолонго» гэжэ телевизионно программануудай уласхоорондын фестивалиин нээгдэлгэдэ зорюулагдаһан концерт. СССР-эй арадай артист И. Моисеевэй хүтэлбэри доро СССР-эй Гүрэнэй арадай хатарай академическэ ансамбль наада табиха. 22.00—«Время». 22.35—«Покровские ворота» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.45—«Покровские ворота» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00—Англи хэлэн. 13.35 — Түүхэ. 7-дохи класс. «Степан Разинай ударидалга доро болоһон таряашадай дайч». 14.05—«ПТУ-гай һурагшадта». «Гоё һайханиие ойлгодогоор хүмүүжүүлгэ».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типогр… ственного комитета Бур… делам издательств, полигр… ной торговли. Н-01325. Заказ № 36.